

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. ΕΤΟΣ Δ'.

ΤΕΥΧΟΣ 31^{ΟΝ} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1914

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧΜΗ ΜΙΑ

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1914

ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΚΑΙ ΟΛΑ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΟΝ,
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗΝ ΥΠΟ ΓΕΡ. ΒΩΚΟΥ

Προσπάθειαι (Μία ψυχολογική μελέτη) σελ. 3.— *Ἐλευθερία*, ποίημα σελ. 7.—
Σκίτσα ἀπὸ τὸν πόλεμο: Πόλεμος καὶ ζωὴ. Χανούμισσες. Φυγὴ σελ. 9-11.
Ἡ μόνη Πολιτικὴ σελ. 12.— *Ἑλληνικαὶ συμφωνίαι*: Ἴντερμέτζο σελ. 17.—
Γουλλιέλμος Τέλλος: Συνεργασία Σίλλερ-Γκαίτε σελ. 19.— *Τὰ ὄρατα Γράμ-
ματα καὶ αἱ Τέχναι*: Ἀθηναϊκὴ Ζωή. — Φιλολογία. — Τέχνη. — Ἡ ποίησις. —
Θρησκεία καὶ Τέχνη σελ. 24.— Μουσικὴ: Adieu! σελ. 28.

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΝ»,

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:	Ἐσωτερικοῦ ἐτησίᾳ	δραχ. 10
	Ἐξωτερικοῦ »	φρ. 15

Ὁ «Καλλιτέχνης» ἐκδίδεται κατὰ μῆνα (πλὴν δύο μηνῶν θερινῶν διακοπῶν).
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουσιν μόνον ἀπὸ Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους. — Κατὰ τεύχη δὲ «Καλλιτέχνης»
πωλεῖται ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ κιόσκια καὶ ἐν ταῖς Ἐπαρ-
χίαις εἰς τὰ ὑποπρακτορεῖα τοῦ Παλαιοῦ Πρακτορεῖου τῶν Ἐφημερίδων.

Γραφεῖον τοῦ «Καλλιτέχνου»: Ὀδὸς Ἀριστοτέλους 30^α.

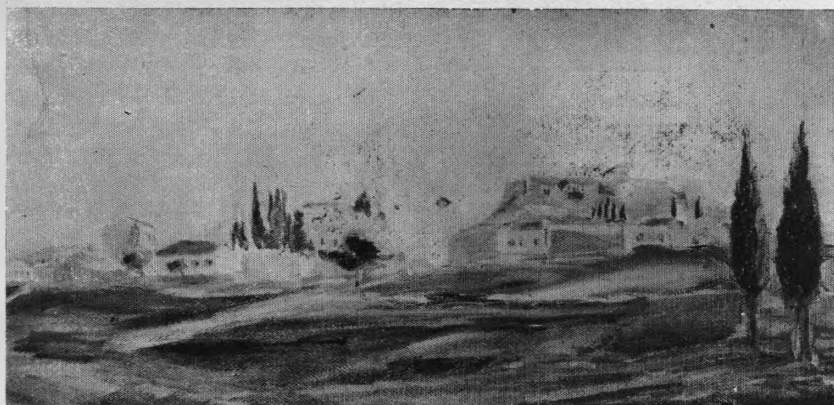
Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς πρὸς τὸν συντάκτην καὶ ἐκδότην τοῦ
«Καλλιτέχνου» κ. Γερ. Βῶκον, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 30^α Ἀθήνας.

ΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ ΜΑΣ

Ὁ «Καλλιτέχνης» ἐκτυπούμενος μέχρι τοῦδε εἰς τρία τυπογραφικὰ φύλλα, οὐκ ἐπὶ διότι
ὑπῆρχε τοιαύτη ρητὴ ὑποχρέωσις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του—ἢ αὐξήσις ἐγένετο οἰκιο-
θελῶς παρ' ἡμῶν—ἀφιέρου τὸ ἓν ἐκ τῶν τριῶν τούτων φύλλων εἰς ἐμπορικὰς ἀγγελίας,
αἱ ὁποῖαι ἀπὸ ἀπόψεως καλλιτεχνικῆς συνθέσεως ἦσαν μοναδικαὶ καὶ ὑπεράνω πάσης
συγκρίσεως. Δυστυχῶς αἱ ἀγγελίαι αὗται δὲν ἀπέφερον τόσα ὥστε νὰ πληρωθῆν ἂν ἡ ἀξία
τοῦ χάρτου ἐφ' οὗ ἐξετυποῦντο. Πλὴν τῆς τακτικῆς πελατείας μας πρὸς τὴν ὁποίαν ἔχο-
μεν πάντοτε λόγους εὐγνωμοσύνης καὶ ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ δημοσιεύῃ ἀγγελίας εἰς
τὸν «Καλλιτέχνην», ὁ πολὺς ἐμπορικὸς κόσμος εἰς τὸν ὁποῖον διὰ τόσον καλλιτεχνικῆς
καὶ πλουσίας ἐκτυπώσεως ὑπεδείξαμεν ποῖα δύναται νὰ εἶνε μία καλὴ ἐμπορικὴ ρε-
κλάμα, δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ κατ' ἀξίαν. Συνεπῶς ἐζημιωόμεθα.
Σήμερον δὲ ὅτε ἐκδίδομεν ἐκ νέου τὸν «Καλλιτέχνην» εἰς δύο τυπογραφικὰ φύλλα,
περιωρίσαμεν τὰς ἀγγελίας μας εἰς δύο μόνον σελίδας. Οὕτω δὲ καὶ οἱ ἀναγνώσται μας
ὡς πρὸς τὴν ποσότητά τῆς δημοσιευομένης ὕλης δὲν χάνουν τίποτε, διότι αἱ ἀφαιρε-
θεῖσαι 16 σελίδες ἦσαν ἀγγελίαι, ἐξ ἐναντίας ἐφροντίσαμεν νὰ πικνοτυπώσωμεν τὰς
σελίδας μας διὰ τῶν νέων τυπογραφικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἐξελέξαμεν ἀπὸ τὰ πλου-
σιώτατα συνθετήρια τῶν τυπογραφειῶν Μάϊονερ-Καργαδούρη καὶ διὰ τῶν ὁποίων
σήμερον στοιχειοθετεῖται ὁ «Καλλιτέχνης».

..... ΒΑΡΚΟΥΛΑ ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟΣ ΥΠΟ ΓΕΡ. ΒΑΚΟΥ.....

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ

(ΜΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ)

Ο «Καλλιτέχνης» διακόψας ἕνεκα τοῦ πολέμου τὴν ἔκδοσίν του, ἀναφαίνεται σήμερον πάλιν ὑπὸ ἄλλην μορφήν ὡς ἐντελῶς προσωπικὸν περιοδικὸν δημοσιεύον ἀποκλειστικῶς ἔργα τοῦ διευθυντοῦ του καὶ ἐκδότου. Τοῦτο δὲν προέρχεται ἀπὸ ἐγωϊσμόν, οὐδὲ ἀπὸ ἔλλειψιν συνεργασίας. Ἡμεῖς οὐδέποτε ἄλλως τε ἀπεβλέψαμεν, οὔτε κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Περιοδικοῦ μας», οὔτε τελευταῖον ἐπὶ τρία περίπου ἔτη κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Καλλιτέχνου» εἰς περιορισμένον σκοπόν. Ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν συνεργασίαν παντὸς δυναμένου νὰ εἰσφέρει κατὶ εἰς τὴν ιδέαν τῆς δημιουργίας ἐν τῇ τέχνῃ μὲ τὴν προϋπόθεσιν νὰ γείνη αὕτη καταληπτὴ ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸ ἐπετύχομεν, διότι ἔλλειψεν ἡ ἐπαρκὴς ὑποστήριξις τοῦ κοινοῦ.

Καὶ σήμερον, ὅτε εἰδικεύομεν εἰς ἐντελῶς προσωπικὴν τὴν ἐργασίαν μας, φοβούμεθα ὅτι τὸ κοινὸν δὲν

θα μᾶς ὑποστηρίξῃ. Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι προσέχουν εἰς τοιοῦτου εἶδους ἔργα εἶνε πολὺ ὀλίγοι καὶ ἔξ αὐτῶν πάλιν μερικοὶ τὸ κάμνουν ἀπὸ καλωσύνης. Δίδουν μίαν συνδρομὴν εἰς τὸν Βῶκον, ἀλλ' ὄχι εἰς τὴν ἐργασίαν του.

Διατὶ νὰ κρύπτωμεν ἀληθείας; Εἶνε λυπηρὸν τοῦτο, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸ εἴπωμεν. Ἡμεῖς δὲ προσωπικῶς δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν συνδρομὴν κἀνενός. Δυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν ὡς ὁ τελευταῖος ἐργάτης εἰς πᾶσαν ἐντιμὸν ἐργασίαν. Ἄλλὰ πᾶν ὅτι εἶνε ἐγωϊστικὸν μᾶς φέρει εἰς ἀγωνίαν, μᾶς ἀφαιρεῖ ζωὴν καὶ ἀντιθέτως πᾶν ὅ, τι νομίζομεν, ὅτι συντελεῖ εἰς ἕνα γενικὸν καλὸν τὸ κάμνομεν μὲ κίνδυνον νὰ καταστραφῶμεν. Καὶ πολλάκις μέχρι τοῦδε κατεστράφημεν.

Ἡ ὑπομονὴ ἡμῶν περαιτέρω τῆς τελευταίας ταύτης ἀποπειρας ἐξοφλεῖται πλέον μὲ ὅ,τι ἔως τώρα ἐδώσαμεν. Καὶ ἐὰν ἐπαναλαμβάνωμεν τὴν ἀπέπειραν ταύτην δύο τινὰ μᾶς

ἀναγκάζουν πρὸς τοῦτο, ν' ἀνταποκριθῶμεν εἰς προγενεστέρας ἐκδοτικὰς ὑποχρεώσεις καὶ νὰ ἔχωμεν κατάλληλον δημοσίευμα εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἐκδηλωθῶμεν πνευματικῶς καὶ εἰς τινὰς νέας δημοσιογραφικὰς προσπαθείας μας εἰς τὰς ὁποίας ἐπεδόθημεν πρὸ ὀλίγων μηνῶν καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε μὲν σπουδαῖαι, ἀλλ' ἔχουν τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι ἐπεβλήθησαν εἰς ἡμᾶς ὑπὸ ψυχικῆς ἀνάγκης, αὐθορμητῶς, αἰφνιδίως καὶ ἀνεπιτίτως καὶ διεμορφώθησαν εἰς ἔργα ζωγραφικῆς καὶ μουσικῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς προγενεστέρας σπουδῆς καὶ εἰς ἡλικίαν, ὅπου νομίζει κανεὶς, ὅτι δὲν ἔχει νὰ περιμένῃ πλέον παρόμοια χαρίσματα.

Ἄλλὰ πρὸ τοῦ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτων, τόσον στενῶς σχετιζομένων πρὸς τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τοῦ «Καλλιτέχνου», νομίζομεν ἀκόμη ἀπαραίτητον νὰ γνωρίσῃ τὸ κοινόν, ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοτικαὶ ἡμῶν θυσίαι δὲν ἦσαν προσωπικαί, ἀλλ' ὅτι μαζὴ μας συνειργάσθησαν δωρεὰν χάριν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ, πλην ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ὅλοι οἱ τιμῆσαντες ἡμᾶς διὰ τῆς συνεργασίας των συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι. Καὶ διὰ νὰ τὸ εἴπωμεν σαφέστερα ἐνῶ ἡμεῖς ὑπέστημεν τὰ ἐκδοτικὰ βάρη, καταχρεωθέντες πάλιν, αὐτοὶ ἐθυσίασαν πολῦτιμον χρόνον καὶ μᾶς ἔδωκαν ἄνευ ἀμοιβῆς τὴν συνεργασίαν των. Οἱ ἀναγνώσται δὲν ἐπῆρκεσαν νὰ τοὺς ἀμείψουν δι' ἡμῶν, αὐτοὶ ὅμως εἰργάσθησαν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν. Ἐπὶ πλέον ἡμεῖς ἐδώσαμεν τὸν «Καλλιτέχνην» εἰς ἀπιστεύτως εὐθηνῆν τιμὴν 8 μόνον δρ. τὸ ἔτος, ἀποκλείσαντες τὸ προσωπικὸν κέρδος μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπιτύχωμεν εὐρύτεραν διάδοσιν. Ἄλλ' οἱ

πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἐν Ἑλλάδι αἰσθάνονται μόνον τὴν ἀνάγκην νὰ δέχωνται μέχρι τῆς θύρας τοῦ σπιτιοῦ των τὰ ἀμάξια τῶν παντοπωλείων, διὰ δὲ τὴν λεγομένην ἐκλεκτὴν πνευματικὴν τροφήν καὶ δωρεὰν ἂν τοὺς προσφερθῇ, θεωροῦν ὅτι αὐτὴ εἶνε ματαία ἐπασχόλησις. Συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἐποχὴ εἶνε πρόωρος, ὅτι δὲν ὑπάρχει εὐθύνη, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἄγνοια καὶ ἀσυναισθησία, καὶ αἱ γραμμαὶ αὐταὶ γράφονται μόνον ὡς χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν ἡμερῶν μας καὶ οὐχὶ ὡς αἰτιολογία μιᾶς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ ὑπὸ ὄρους νῆα ἐμφάνισις τοῦ «Καλλιτέχνου» εἴπομεν, ὅτι σχετίζεται μὲ τὴν ἐκδήλωσιν νέων μας προσπαθειῶν. Αὗται, ἐπαναλαμβάνομεν, δὲν εἶνε ἀκόμη σπουδαῖαι εἰς ὅ,τι ἀντιπροσωπεύουν. Εἶνε μόνον παράδοξοι. Διότι ἡμεῖς οὔτε ἐξωγραφίζομεν πρῖν, οὔτε μουσικὴν ἐκάμαμεν. Εἴχομεν μόνον ἐνδιαθέτους ὁραματικὰς παραστάσεις συνθέσεων ζωγραφικῆς καὶ ἠκούομεν μουσικὴν κατὰ τὴν σκέψιν ἡμῶν. Ἄλλὰ ν' ἀποδώσωμεν ὅ,τι ἐβλέπομεν ἢ ὅ,τι ἠκούομεν δὲν ἀπεπειράθημεν. Μόνον πρὸ τινων ἐτῶν ἐπαίξαμεν ἄποτε πιάνο, ἀλλὰ διὰ τινὰς ὥρας καὶ ἔπειτα ἐνθυμούμεθα, ὅτι ἐγάσαμεν τὸν ῥυθμόν. Αἱ χορδαὶ ἀντήχησαν εἰς ἀρρυθμίαν καὶ σύγχυσιν καὶ ἠσθάνθημεν τότε ἀπερίγραπτον θλίψιν. Μία νέα ψυχὴ ἦτο ὡς ἐάν εἶχε ἔλθει πρὸς ἡμᾶς, νὰ μᾶς δώσῃ τὸ προμήνυμα μιᾶς νέας εὐτυχίας καὶ ἐπέταξε μετὰ τοῦτο εἰς τοὺς κόσμους τῶν παλαιότερων τῆς ὄνειρων διὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τέσσαρα ὅλα ἔτη.

Πῶς καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις; Τὸ περιεργον πράγματι εἶνε, ὅτι ἠθέλαμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν

ἀπόπειραν, ἀλλ' ἐφοβούμεθα μήπως ἔχομεν ἀπογοήτευσιν. Καὶ ὅλον ἐν ἀνεβάλαμεν. Ὅτε πρὸ ἕξ μηνῶν ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐνοικιάσωμεν ἕνα πιάνο καὶ ὁ κ. Ραγκούζη μᾶς ἔστειλε ἕνα. Τότε ὡς ἐάν ἦτο δι' ἡμᾶς ἀσχολία ὀλοκλήρων ἐτῶν, ἐπαίξαμεν εὐχερῶς καὶ ἐσυνηθείσαμεν ἀγνοοῦντες ἐντελῶς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν τῆς μουσικῆς. Ἄλλ' ἠδυνάμεθα μόνον νὰ παίζωμεν ρυθμικῶς εἰς τὴν κλίμακα τοῦ δὲ μείζονος, ἐπὶ τῶν λευκῶν πλήκτρων, μὴ δυνάμενοι νὰ μεταχειρισθῶμεν ἁρμονικῶς καὶ μὲ εὐχέρειαν τὰ μαῦρα. Τὸ τραγουδάκι, «Adieu» τὸ καθάρισμα, ὡς τὸ ὀνομάζομεν, ἐπὶ ποιήσεως τοῦ Ἄλφρεδου δὲ Μυσσέ, τὸ ὁποῖον δημοσιεύομεν σήμερον, ἀπλοῦν καὶ ἄνευ ἀξιώσεων, συνεθέσαμεν ἐκ τῶν πρώτων. Τοῦτο ὡς καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Διθυράμβων ἰδίως τοῦ Νίτσε καὶ ἄλλων μας ἔργων, ἔγραψε ἀκούσων ὁ νεαρὸς μουσικὸς κ. Ἀλέξανδρος Ἀλβέρτης. Ἄλλὰ διὰ συνεχεῖς καὶ μεγαλειτέρας ἡμῶν συνθέσεις ἦτο ἀδύνατον νὰ μᾶς προλάβῃ παίζοντας ὁ κ. Ἀλβέρτης. Ἐπρεπε νὰ εἴχομεν μουσικοστενογράφον. Ἄλλὰ κυρίως ἔπρεπε νὰ σπουδάσωμεν τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς διὰ νὰ δυνάμεθα νὰ γράφωμεν τὴν μουσικὴν μας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καὶ εἰς τοῦτο ἐπεδόθημεν μετὰ κόπων πολλῶν, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἔδωκαν τὴν εὐχαρίστησιν ἐν γνώσει τοῦ τί κάμνομεν ὡς πρὸς τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς μουσικῆς, νὰ μεταχειρισθῶμεθα ὅλας τὰς κλίμακας. Ἐλπίζομεν, ὅτι ταχέως θὰ δυνηθῶμεν νὰ γράφωμεν μόνοι τὰς συνθέσεις μας.

Πολλοὶ ἐκ τῶν φίλων μας, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε ν' ἀκούσουν τὴν μουσικὴν μας, μᾶς ἠρώτησαν ἐάν ἠδυνάμεθα νὰ

ἐπαναλαμβάνωμεν ὁμοιομόρφως καὶ διὰ δευτέραν φορὰν ὅσα αὐτοσχεδιάζομεν. Εἰς τοῦτο δὲν ἠσθάνθημεν πολὺν κόπον καὶ μεγάλας δυσχερείας.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐνῶ συνθέτομεν, ἢ ψυχὴ ἡμῶν δὲν δύναται ν' ἀποδώσῃ μουσικὴν ἐάν δὲν ἔχῃ ὅλην τὴν δυνατὴν γαλήνην καὶ ἐάν δὲν ἀντλή τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις μόνον ἐκ τῶν νόμων τῆς ἀγάπης. Οὐδεμίαν δὲ ἐγωϊστικὴν ἀπόλαυσιν, οὐδὲν ταπεινὸν πάθος δέχεται νὰ ἐκφράσῃ. Ὅταν παίζωμεν, εὐρίσκομεν πολλὰς καὶ ὅ,τι δὲν ἐφαντάσθημεν. Ὡς ἐάν μία δύναμις συναρπάξῃ ἡμᾶς — πρέπει ὅμως νὰ ἡμεθα εἰς τὴν ἀνωτέρω περιγραφομένην ἀπόλυτον ψυχικὴν διάθεσιν — βλέπομεν ἕνα ἄλλον ἐαυτόν μας, ὁ ὁποῖος φθάνει μέχρι καταπλησσοῦσης δεξιότητις εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἁρμονικῶν τόνων καὶ εἶνε στιγμῆς ποῦ ἐάν ἠθέλαμεν νὰ διευθύνωμεν ἀντιθέτως τὰς χεῖράς μας δὲν θὰ τὸ ἐκατορθώναμεν, τόσον ἰσχυρὰ εἶνε ἡ ἀπὸ ψυχικοῦ προστάγματος προδιαγεγραμμένη αὐτῶν κατὰ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν φορὰ.

Ἐπειδὴ δὲ παρετήρησα, ὅτι εἰς τοὺς ἀπλουτέρους τῶν ἀνθρώπων, εἰς τοὺς εὐθυτέρους τὴν σκέψιν καὶ τοὺς ἀγαθωτέρους τὴν καρδίαν, καθὼς καὶ εἰς μικρὰ παιδάκια, ἀρέσει περισσότερο ἢ μουσικὴ μου, εἶμαι βέβαιος ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶνε καὶ μουσικὸς ἀρκεῖ ἢ ψυχὴ του νὰ δεχθῇ τὰ αἰσθήματα τὰ προσεγγίζοντα αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀληθεῖς νόμους τῆς ἀγάπης, οἱ ὁποῖοι ταυτίζονται μὲ τοὺς νόμους τῆς ἐμορφιάς καὶ ἀποκλείουν πᾶν ἀντίθετον κακὸν αἰσθημα. Αὐτὸ εἶνε τὸ ταλέντο, ὑποθέτομεν, καὶ δι' αὐτὸ οἱ μεγάλοι δημιουργοί

γοί υπήρξαν πάντοτε διστακτικοί και μετριόφρονες αναγνωρίζοντας, ότι πάσα άλλη εκτίμησις τῆς ιδιοφυΐας των θά ἦτο ὕβρις πρὸς τὴν θεότητα. Ἡ συναίσθησις των, ὅτι δὲν κάμνουν τίποτε ἰδικόν τους εἶνε ἀναγνώρισις, ὅτι ἡ ιδιοφυΐα δὲν ἤμπορεῖ νὰ εἶνε προνομιοῦχος ὡς δὲν εἶνε προνομιοῦχος καὶ ἡ ζωὴ.

Ἄλλὰ τοῦτο εἶνε μία ὑπόθεσις, ἴσως αἰθαίρετος, τὴν ὁποίαν διαψεύδει ἡ σημερινὴ πραγματικότητα, ὑπόθεσις ἐξαρτωμένη καὶ ἐκ τῆς κληρονομικότητος καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων αἰτίων, αἱ δὲ θεωρίαι τῶν θαυμαστῶν τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος τῆς ζωῆς περὶ ἐκφυλισμοῦ ἐν τῇ τέχνῃ, ἐνῶ ἡ ἀντίθεσις δεικνύει ἀκριβῶς τὴν διαμαρτυρίαν διὰ τὴν τυραννίαν καὶ τὰ ἐπιβεβλημένα δεσμά, δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο ἢ τυφλὴ ἄγνοια, ὅτι ἀνθρώπινα αἰσθήματα αὐταπαρνήσεως, συγγνώμης, ἀγαθότητος, ἐνθέου τελειότητος ἀντιδροῦν ζητοῦντα νὰ ὠραΐσουν καὶ αὐτὴν τὴν δυστυχίαν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ συγχρονικὴ τέχνη εἶνε πάντοτε κατωτέρα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς, διότι οἱ τεχνίται ὡς ἄνθρωποι εἶνε περισσότερον δοῦλο ἀντιζωϊκῶν ἀρχῶν, ἐπομένως νόμων μικροῦ ἀνθρωπίνου ἐγωϊσμοῦ.

Ἐὰν τὰ ἀντιδημιουργικὰ αἴτια ἐξέλειπον, ἡ ὠραϊσμένη ἐκπροσώπησις τῆς ζωῆς θὰ ἦτο πλουσιωτέρα καὶ τότε ἡ τολμηρά, ἡ αὐθαίρετος σκέψις, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος θὰ εἶνε καλλιτέχνης, θὰ ἔθεωρεῖτο γενικευμένη ἀλήθεια.

Ἄλλ' ἄς μὴ ὀμιλῶμεν ἀσεβῶς ἀπὸ τινος ἀπόψεως. Ἡ ὑπερτάτη Δύναμις ἡ δημιουργοῦσα τοὺς κόσμους γνωρίζει κάλλιον ἡμῶν καὶ ὑπεράνω ἡμῶν ποῦ κατευθύνεται. Μᾶλλον

ὄνειρευόμεθα ἀκόμη ἢ ζῶμεν. Ἄρχει ὅτι εἰς τὸ ὄνειρον ὑπάρχουν αἱ ἀπόψεις τοῦ τί ἡδύνατο νὰ εἶνε ἡ ζωὴ καὶ τοῦ τί θὰ εἶνε ἴσως μίαν ἡμέραν. Ἄς εὖρωμεν μίαν θέσιν νὰ εἴμεθα ἡσυχώτεροι, γαληνιώτεροι καὶ ὡς εἰς μίαν ἀένναον προσδοκίαν καλλιτερεύσεως. Τοιαυτὴ θεωρία τοῦ κόσμου πιστεύω, ὅτι εἶνε ἡ ὠραιότερα, ποῦ ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ ἀνεκτὴν τὴν ζωὴν.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὅτι τίποτε δὲν εἶνε προσωπικόν καὶ ὀρισμένον, καὶ ἀτομικιστικόν, καὶ ὅτι μεγαλειτέρα προσπάθεια πρὸς ὠραϊσμόν τῆς ζωῆς μας, δύναται νὰ καταστήσῃ πάντα ἄνθρωπον ἱκανόν νὰ δημιουργήσῃ καὶ ὠραῖον ἢ καὶ προσπαθοῦντα ἄπλως νὰ δημιουργήσῃ, προβαίνομεν καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν ἔργων μας ζωγραφικῆς ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε υπήρξαμεν ζωγράφοι ἢ ἡδυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τοιοῦτόν τι πρὸ ὀκτώ μηνῶν, ὅτε ἀρχίσαμεν νὰ ζωγραφίζομεν.

Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν τὴν τριχωμίαν εἰς τὴν διάθεσίν μας ὅτε τὰ τόσον ἁπλᾶ θεματά μας θὰ εἶχαν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἔκφρασιν τοῦ χρώματος. Ἄλλὰ καὶ ὡς ἔχουν ἐκ τῶν ἀντιθέσεων τῶν τόνων δύναται νὰ ἐννοήσῃ καὶ ὁ ἀναγνώστης. Λέγομεν εἰς αὐτόν μόνον τὰς ἀτελείας τοῦ σχεδίου μολονότι τὸν τεχνικὸν ὄρον «σχέδιον» δὲν τὸν λαμβάνομεν ὑπὸ τοὺς ἀπολύτους περιορισμούς, οἱ ὅποιοι ἐμποδίζουν πολλοὺς καλλιτέχνας ν' ἀνεύρουν τὰς ἄλλας ὑπερέτας ἐκδηλώσεις τῆς τέχνης καὶ καθιστοῦν νεκρά τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα. Τότε ζωγραφίζει κανεὶς πλαγῶνας καὶ ὄχι ἀνθρώπους, ἀκίνητοῦντα πλάσματα καὶ ὄχι ζωϊκοὺς ὀργανισμούς. Τότε ἡ ζωντανὴ τέχνη

γίνεται ἀπλῶς διακοσμητικὴ. Συνθηματικαὶ γραμμαῖ, συνθηματικὰ σχήματα.

Τὴν ἰδέαν νὰ ζωγραφίζομεν μᾶς ἔδωκε μία δημοσιογραφικὴ ἔρευνα τῆς «Ἐφημερίδος» τοῦ συναδέλφου κ. Γεωργίου Κορομηλά. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἔρευναν Ἰταλικοῦ τινος περιοδικοῦ ἢ «Ἐφημερίς» ἠθέλησε νὰ ἰδῇ πῶς ζωγραφίζουν οἱ Ἕλληνες λόγιοι. Ἐστεῖλαμεν ἕνα σκίτσο διὰ τὸ ὅποιον μᾶς εἶπαν πολλοὶ φίλοι μας, ὅτι ἔδειχνε ζωγραφικὴν ἰδιοφυΐαν.

Παρήλθε πολὺς καιρὸς ἔκτοτε καὶ μίαν ἡμέραν πρὸ ὀκτώ μηνῶν ἐζητήσαμεν κατάλογον τῶν στοιχειωδῶν χρωμάτων ἀπὸ φίλον μας ζωγράφον. Ἀρχίσαμεν ἀπὸ μερικὰς θαλασσογραφίας, τὰς ὁποίας ἐκάμαμεν ἐκ μνήμης ἐξ ὅσων εἶχομεν ἰδῆ. Ἐπειτα εἰργάσθημεν ἐκ τοῦ φρυσικοῦ μερικὰ τοπία καὶ ἔπειτα ἐπροχωρήσαμεν εἰς ἄλλα θέματα. Δυστυχῶς συγγραφικαὶ ἀσχολίαι, ὁ ἀγὼν τῆς ζωῆς, ὅπως λέγουν, μᾶς ἐμπόδισαν νὰ ἐργασθῶμεν συνεχῶς. Κάνενα διδάσκαλον δὲν προσελάβο-

μεν καὶ ὅτι ἐκάμαμεν καὶ κάνομεν τὸ κάνομεν μόνοι μας.

Ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως εἶνε περιέργον ἐπίσης ὅπως καὶ μετὰ τὴν μουσικὴν, καὶ μετὰ τὴν ζωγραφικὴν πολλάκις ἐργαζόμεθα ἀποκαλυπτικῶς. Μίαν κεφαλὴν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς ἄλλο τεῦχος τὴν ἐπρόβαλαν ἐπὶ τοῦ πλακοστρώτου διαδρόμου τοῦ σπιτιοῦ μας ἀκτίνες ἡλίου, ποῦ ἐπερνοῦσαν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φύλλα λεμονιάς. Ἡ ἐπιστήμη λέγει ἀνάλογα ὁράματα «παραισθήσεις». Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε παραισθήσις. Ἦτο σχεδίασμα διὰ τοῦ φωτός. Τὸ ἀντεγράψαμεν εὐχερῶς. Ἦκούσαμεν ἀπὸ φίλους μας ζωγράφους, ὅτι πολλὰ τῶν σχεδίασμάτων ὁραματίζονται ὑπὸ ἀναλόγους περιστάσεις.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ ὅτι ταῦτα ἐγράφησαν διὰ νὰ δώσουν τὴν εικόνα μίας ψυχῆς, ἢ ὁποία ἀργὰ εἶδε πρὸς τὸν ἀληθινὸν ἑαυτόν της. Γνωρίζομεν, ὅτι ὀφείλομεν νὰ τὰ καλέσωμεν ἀπλῶς προσπαθείας καὶ δι' αὐτὸ οὐδεμίαν ἔχομεν ἀξίωσιν.

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

*Τῶν σαλπῶν ὀνείρων,
εἶδωρα χαμένα,
τώρα ἀλήθεια.*

*Τῶν καιάνων ἠχῶ
δεῖα μουσική:*

*«Τε καιίδες, Ἑλλήνων,
»ἐρευθεροῦτε καιατρίδα».*

*Μὲ τὴν ἴδια ὄρμη
οἱ ἀνδρεῖοι ἔσπασαν
τὰ δεσμά τῶν δούλων.*

Καὶ τὴν ἀνοιξὶ φέρνοντας

*στὴ ζωὴ σου ἔρχεται,
τῶν μαρτύρων, τῶν ἀδώων
οἱ θάνατοι στὸ φωτοβόλο
νέο ἠεροχάραγμα
εἰκόνας δεῖχνουν δυσιῶν,
αἰώνια λατρεία.
Δίκαια, Ἑλλᾶς,
σοῦ ἀντῆμειψαν
τὴν ἀροσδοκία
οἱ τίμοι ἀγῶνες σου.*

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΟΤΑΝ ο Σαμουήλ ο άμαξας μας έσταμάτησε την άμαξάν του πρό των ιστορικῶν σήμερον στενῶν μετὰ χαμηλά βουνά που έξεχώριζαν σε μιὰ βαθυπράσινη βλάστησι κάτω από τον σταχτερόν ουρανόν του φθινοπώρου, ο πόλεμος είχε περάσει πλέον σπό 'κει και μᾶς έδειχνε τὰ ἔχνη του τὰ τραγικά, τὰ καθημαγμένα.

Έδώ ήτο ή πρώτη διάβασις του έλληνικοῦ στρατοῦ, τὸ Σαραντάπορον. Έμπρός από τὰ βουνά αὐτὰ εἰς τὴν ἀπελευθερωτικὴν της ὁρμὴν ἐτάνυσε πρώτον τὰς μεγάλας της πτέρυγας ή Νίκη. Όλη αὐτὴ ή ἔκτασις φαίνεται ἔρημη, ἀκατοίκητη. Δύο χωριά μακρὰν και ὑψηλά με ὀλίγα σπιτάκια που μόλις ἔξεχώριζαν ἀνάμεσα στο ἔλαφρό νέφος τῆς πρωϊνῆς παγωνιάς, ἔδειχναν εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τὴν μόνην ζωὴν του ἀνθρώπου. Από 'κει και πέραν ήτο ή μεγάλη ὑπόσχεσις σε ἔμορφα, πλούσια, πυκνοκατοικημένα εἰδάφη.

Με ποίαν ἀνδρεία, διηγούνται, ὄρμησαν πρὸς τὰ ἐκεῖ οἱ Έλληνες στρατιῶται! Έπολέμησαν ἄφοβοι, ἐφαίνοντο περισσότερο ὅτι ἐπήγαιναν σε γιορτὴ ή εἰς τὸν θάνατον. Από ἐκεῖ ἐπάνω, από τὰς κορυφάς, από τὰς ὑπωρείας τῶν βουνῶν, από τὰ μέσα ἔβαλαν τὰ ἐχθρικά τηλεβόλα τοὺς μύδρους των. Και αὐτοὶ ἐπροχωροῦσαν χωρὶς πυροβολικόν, ἀκάλυπτοι κατὰ φάλαγγας. Με ἄλματα ἀνεβῆκαν τὰ ὑψη και ἐπρότειναν τὰς λόγχας των και ἔδιωξαν τοὺς ἀντιπάλους των και από τῆς στιγμῆς ἐκείνης χάρις εἰς τὴν ὁρμὴν των και τὴν τραγικὴν καταφρόνησιν του θανάτου τοὺς ἀπετύπωσαν τὰ φρόνητρά των εἰς τὴν ψυχὴν των. Οἱ ἀξιωματικοί, ὅλοι ἔμπρός, τοὺς ἔδειχναν τὸ δρόμο. Κανεῖς δὲν ἐσκέπτετο νὰ ἐπιζήση. Όλοι ἦσαν ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνουν.

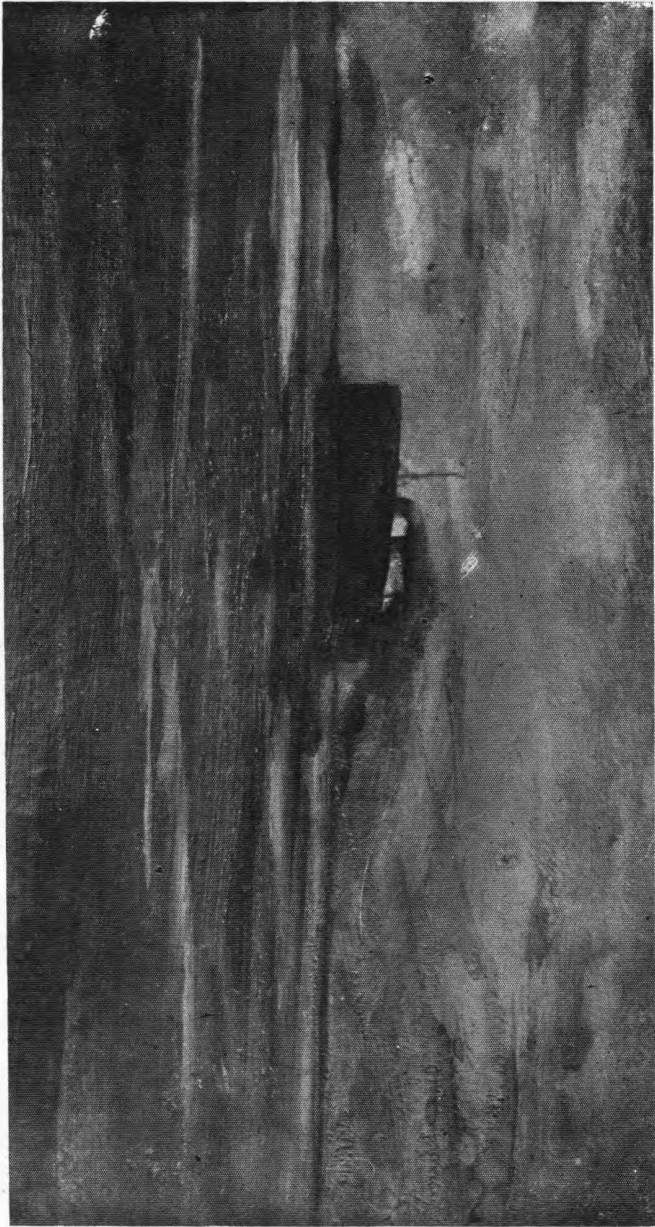
Κοντὰ σ' ἕνα χάνι που του είχαν τρυπήσει τοὺς τοίχους ή ὀβίδες ἐπέτεκοντο και διηγούνται τὴν μάχην δύο μικρὰ παιδιά. Έβλεπαν μεγάλα στὴν παιδικὴ τους φαντασία. Έλληνόπουλα με τὴ φουστα-

νέλλα τους ἔλεγαν, ὅτι ἤθελαν νὰ μπορούσαν νὰ ἦσαν και αὐτὰ εἴζωνοι γιὰ νὰ σκοτώσουν Τούρκους. Όλος ὁ πόλεμος ήτο γι' αὐτὰ αὐτὴ ή φορικὴ αὐταρέσκεια. Έπειτα διηγούνται ὅτι οἱ Τούρκοι είχαν πολλὰ κανόνια και τὰ ἔρριξαν από πάνω, ἀνάμεσα ἀπ' αὐτὰ τὰ δένδρα και τὰ χαμόκλαδα και ντουφέκια ἔπεφταν από παντοῦ. Οἱ Έλληνες ὁμως ἤρχοντο κατ' ἐπάνω από παντοῦ, εἰς τὴ φωτιὰ και ὅσοι ἔπεφταν, οἱ ἄλλοι ἐπροχωροῦσαν.

Έπειτα πάλιν διηγούνται τὸν πανικὸν τῶν Τούρκων, τὴν τρομερὰν φυγὴν, τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν τηλεβόλων παρὰ πέρα, ὅταν ή μεραρχία που τοὺς ὑπερφαλάγγισε ἤρχισε νὰ τοὺς κτυπᾷ ἔξαφνα από τὰ πλευρά, ψηλά από τὰ παρακείμενα βουνά.

Έγυρῖζαμε γύρω με τὸν σύντροφό μου, ἕνα ξένον, νὰ βροῦμε τίποτε περισσότερο μέσα στὴν τοποθεσία από τὴν ταραχώδη ιστορίαν που τὴν συνετάραξε. Δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἐκεῖ εἰς τὴν εἴσοδον τῶν στενῶν παρὰ θραύσματα και κάλυκες ὀβίδων και ὀβίδες που δὲν ἔξεροῦργησαν. Η χαρακτηριστικὴ σιωπὴ τῶν ἐρημιῶν τούτων εἶχεν ἐπανέλθει. Και αὐτὴ ή τοποθεσία δὲν ἔλεγε τίποτε ἔκτακτον. Η ψυχὴ μου ἕναπέθετε ἐπάνω της τὴν χαρὰν τῆς ἐλεύθερης ζωῆς, τῆς ζωῆς μᾶς ἡσυχίας, τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Και ὡς εἰς ἔμπροσθεν νὰ ἰδῶ τὸ ὠραῖον θέαμα αὐτῆς τῆς ἐντυπωτικῆς εἰκόνας ἀκόμη ὠραιότερον, ἕνα τριῆμα του οὐρανοῦ από δυσμῶν ἠνοιξε και τὰ φαιὰ σύννεφα ἔξεσχίστηκαν, ἔλευκάνθησαν σὰν βαμβάκι και ἕνας λεπτός ἀνεμος τὰ σινεπῆρε και τὰ διέλυσε. Τότε ἔντονοι, ἀπλετοὶ ἔξεχύθησαν αἱ ἀκτίνες του ἡλίου και τὰ εἰδάφη που είχαν ραντισθῆ με αἷμα ἐφάνησαν εἰς τὰ ἐντονώτερα πράσινα χρώματα τῆς φθινοπωρινῆς βλαστῆσεως.

Και πέραν ἐκεῖ σ' ἕνα κομματι ἐρυθροπὸ γῆς ἐπάνω στο πρᾶνές ἐνός λόφου, σε μιὰ ὑπερκείμενη προοπτικὴ σὰν κατὶ φανταστικὸ και ἑξωτικὸ, ἔξεχώρισε τὸ παράστημα ἐνός χωρικοῦ που ἔφερε φουστα-

ΑΨΙΣ ΣΤΟ ΙΟΝΙΟΝ ΥΠΟ ΓΕΡ. ΒΟΥΚΟΥ

νέλλα και σκυφτός επάνω στο άροτρό του εκαλλιεργούσε εκείνο το κομμάτι ως εάν πρότερον εκεί να μη είχε συμβη τίποτε, ως εάν ελειτουργούσε μόνον η αιώνια ζωή της αναπαραγωγής, χωρίς να την είχε ταράξει ο θάνατος που έπερασε.

Μιά άνακουφίσι αισθάνθηκα στα στήθη μου γι' αυτή την ώραία και παρήγορη εικόνα και μια χαρά για τον άνθρωπο που έσερνε το άροτρόν του και που θα είχε κατεβή από το χωριό, και που κι' αυτό θα ήτο δοσμένο στη μεγάλη χαρά, ότι τώρα ήτο ελεύθερο. Γι' αυτό η σκιά του γεωργού που διεγράφετο ύψηλά στο βάθος του όριζοντος εφαινότο γιγαντωμένη και κυρίαρχος πλέον εις το πάτριον έδαφος, σκιά ανθρώπου που στο ίδιο εκείνο μέρος θα παρήλθε επί αιώνων κυρτωμένη κάτω

από τη βαρεία πυγμή του αιδέντου, σκυφτή από την άγωνία της δουλείας, άβέβαιη και πένθιμη από τον τρομό πάντα ένός θανάτου.

Έτσι επέρασα από το Σαραντάπορο και πέραν άκόμη, μ' αυτή την ένθύμησι και ύσω έβλεπα τα συντρίμματα από τα φοβερά ως εκείνη τη στιγμή όπλα του έχθρου, κανόνια και όπλα και σπαθιά ριγμένα στον δρόμο της φυγής, όλο το πρόχειρο τρόπαιο που είχε σωρευθή γύρω από τους άφισμένους νεκρούς στρατιώτας που έκοίτοντο ανάμεσα εις τους ρυάκας και τους χειμάρρους, τόσω είχα τη χαρούμενη συναίσθησι πώς στον ελεύθερο άερα η σκιά εκείνη θα γιγαντώνετο άκόμη περισσότερο, σκιά ελεύθερου εργάτου σε ελεύθερη γή...

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΧΑΝΟΥΜΙΣΣΕΣ

Η ΜΙΚΡΑ, η ώραία πόλις δεν έχει πια τη χαρά και την έμορφιά της ζωής για κείνους που μόλις προ μικρού την κατοικούσαν. Τα άθυρματικά αυτά σπιτικά με τα ζωηρά χρώματα που κρατεί το τριανταφυλλί και το ελαφρό γαλάζιο, με τα προεξέχοντα δικτυωτά παράθυρα, είνε όλα σχεδόν ληλατημένα και μερικά μαύρα από την πυρκαϊά καπνίζουν άκόμη. Το καλδερίμι κάτω λασπωμένο και ρυπαρό. Πέφτει χιονόνερο και σφυρίζει ο βορειάς. Ένας παπās άνεβοκατεβαίνει το καλδερίμι άκούραστος και μερικοί διαβάτες προσπερνούν γρήγορα, φοβισμένοι, θλιβερά είδωλα ανθρώπων, περισσότερο φαντάσματα παρά άνθρωποι.

Στο μικρό μαγαζάκι κάθονται άξιωματικοί και στρατιώται. Ένας ψηλός άνθρωπος με άντεριά και κοντοβράκια ψήνει καφέδες. Ένας άλλος τον βοηθεϊ και ένα μικρό παιδί τους σεβίρει. Φαίνεται πώς το μαγαζι δεν είνε δικό τους. Κάποιος Τούρκος το άφησε πεζός από τη Λάρισσα πουλάει καπνό και σιγαρέττα άψηφώντας το χιονόνερο σ' αυτή την είδεχθή βιοπάλη. Δύο Άγγλοι άνταποκρिताι φθάνουν ξετινάζοντες τα άδιάβροχά τους, τρίβοντες τα χέργια τους και φωνάζοντες:

— Κόφι, κόφι! Έχει καφέ;
Ο φίλος μου ο άξιωματικός, ο φρουράρχος, θέλει να περιποιηθί όλους. Διατάσσει τους καφέδες για τους Άγγλους. Είνε γεμάτος καρδιά ο άξιωματικός αυτός. Μιά φροντίδα τον άπασχολεί να φανή ο ευγενικός σωτήρ των ήττημένων.

Οι Άγγλοι αρχίζουν να ζητούν πληροφορίας, αλλά τη συνδιαλέξει τη διακόπτει ο παπās. Λέει κρυφά δύο τρία λόγια του άξιωματικού, ο όποιος γυρίζει και με παρακαλεί να τον άκολουθήσω.

— Έλάτε μαζί μας.

Βγαίνω έξω και βλέπω δύο γυναίκες που έχουν σκεπασμένο το κεφάλι τους με καλύπτρα από μαύρο πανί. Είνε χανούμισσες.

Η κάθε μια κρατάει από ένα μικρό παιδάκι. Σάν κερένια είνε τα λεικά τους πρόσωπα και τα μάτια τους δακρύνουν και τρέμουν τα όχρα χείλη. Ο παπās τους μιλάει τούρκικα κι' αυτές γέρνουν σιωπηλές το κεφάλι και φαίνονται πώς ευχαριστούν.

— Θέλουν να πάνε σπίτι τους υπό την προστασίαν σας, λέγει ο παπās στον άξιωματικό.

Δακρύνω. Με ώραιο κίνημα που όμοιο θα είχε μόνον η όρμη ένός ηρωϊσμού γι' αυτόν στη μάχη, ο άξιωματικός τάς

όδηγει στο σπίτι τους λίγο παραπάνω. Ο παπās άκολουθεϊ.

Έγώ δεν έχω το θάρρος να ιδώ όλη αυτή τη δυστυχία.

Μέσα στο μαγαζάκι θορυβούν οι θαμώνες. Ο φίλος μου ο κ. Πάτρας, ο άνθυλασπιστής του ίππικου που είχα είκοσι χρόνια τουλάχιστον να τον ιδώ, διηγείται και οι Άγγλοι άνταποκρिताι εύρηκαν εκεί μέσα κάτι περισσότερο από τον καφέ, μια σουπα από φασόλια και πολλές στρατιωτικάς πληροφορίας.

Σε λίγο φθάνει ο φρουράρχος.

— Τι άπέγειαν η χανούμισσες;

— Άχ! έστέναξε λυπημένος. Είνε και

πράγματα που καλλίτερα να μη τα βλέπη κανείς. Έμπήκαν στο σπίτι τους, το είδαν ληλατημένο, μα τόση ήταν η λαχτάρα τους να βρουν στέγη, που άγκάλιασαν της πόρτες και της εφίλουσαν.

Και ως εάν ήθελε να βρη μια δικαιολογία αυτής της θρηωιδίας που εξαμόλυσε ο πόλεμος ειπε:

— Το λάθος πάλιν είνε των δικών τους. Έσφαξαν εδώ ογδόντα άθώους και έτσι τώρα έπροκάλεσαν μια τυφλή εκδίκησι.

Σε λίγο έπεσε το σκοτάδι της νύχτας και ανάμεσά του άγριες λάμψεις έχάραξαν.

Έκαίοντο πάλιν δυό σπίτια στη δυστυχησμένη αυτή πόλι.

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΦΥΓΗ

Ο φρουράρχος των Σερβίων, ο ευγενής άξιωματικός που τόσον εβοήθησε τους ήττημένους, είχε την καλωσύνη να μου παραχωρήση μια σουστα για να με μεταφέρη στην Κοζάνη. Ήλθε μαζί μου και ένας ξένος συναδέλφος. Τη σουστα την ώδηγούσε ένας στρατιώτης του ίππικου. Το άλογο ήταν κοντόσωμο, αλλά δυνατό και έτρεχε πολύ. Ο καιρός άθλιος. Βοριάς έφυσούσε με χιονόνερο που μās χτυπούσε τα πρόσωπα και μās επάγωνε το σώμα. Στον ουρανό έκυλούσαν βαρεία μαύρα σύννεφα, που εφαινότο πώς από στιγμή σε στιγμή ήθελαν ν' ανοίξουν της τρομερές των τηλεβολοστοιχίας. Έρημος ο κάμπος, σκυθρωπός και σιωπηλός. Κάμια βλάστησις, κανένα χορτάρι, κανένα λουλουδι. Κάπου κάπου ένα δένδρο επρόβαλε σαν μια εικόνα πρόσθετου πένθους στην άχαρη έρημωσί του.

Με της έντυπώσεις που έχω ως αυτή τη στιγμή δεν βλέπω παρά τον ολεθρο και τη θλίψη σ' αυτή την πένθιμη σκηνογραφία. Ο σύντροφός μου κι' εγώ δεν λέμε λέξι. Τουρτουρίζουμε. Ο στρατιώτης είνε εθθημότερος και άντέχει περισσότερο. Το άλογο σαν τρελλό από χαρά τρέχει σ' ένα ορογό καλπασμό.

Έξαφνα φαίνεται σε μια καταωφέρεια λοξοδρομική ένα τούρκικο χωριό με μερικές πλιθόχτιστες καλύβαις. Οι κάτοικοί του έχουν φύγει, ψυχή δεν το κατοικεί. Ο πόλεμος το συνεπήρε στην καταστρε-

πτική του όρμη. Από πάνω κάνουν διαδρομές στον βαθύ σταχτερό ουρανό με τα μαύρα σύννεφα ένα κοπάδι κόρακες. Τα όρνεα του θανάτου τον αναγγέλλουν με τους έντονους, τους διαπεραστικούς κρωγμούς των.

Προχωρούμε. Το άλογο περνάει μικρές άνηφοριές με τη ίδια τρελή δύναμη. Το χιονόνερο πέφτει τώρα πυκνότερο. Έγεινε παγωμένη βροχή. Ο άνεμος μās ξεσχισε και μās πήρε την τέντα της σουστας. Άνησιχώ για το συντροφό μου. Έχει μελανιάσει.

Σε λίγη άπόστασι παρακάτω άλλο πάλι χωριό εγκαταλειμμένο μεγαλειότερο αυτό, έρημότερο, άπαισιότερο. Ξεχωρίζει στον μαύρον όρίζοντα σα μια θλιβερή εικόνα. Άνοιχτές η πόρτες των σπιτιών από τα όποια έφυγαδεύθηκε όλη η ήσυχία των ανθρώπων. Ούτε κανένα ζωο φαίνεται πια. Και μόνον τα μαύρα όρνεα περνοίν σιμά από της στέγες αφήνοντα τους άγριους, τους σπαραγκτικούς των κρωγμούς.

Σ' αυτή τη θλίψη, τον τρομό και την έρημιά έξαφνα προβάλλει ένα θέαμα παράξενο μπροστά μας. Από μια καμπή δειλά φαίνεται μια συνοδεία. Είνε μια οικογένεια τούρκων χωρικών που φεύγουν την καταστροφή ζητώντας σωτηρία. Σ' ένα άλογο έχουν φορτώσει όλα τους τα πράγματα, όσα μπόρεσαν να πάρουν. Μια γυναίκα τιλυγμένη μ' ένα σταχτερό πανί κρατεί από το χέρι ένα μικρό παιδάκι

ξυπόλυτο. Ένας γέρος ακολουθεῖ. Καί τελευταία ἔρχεται ἕνας ἄνδρας, ἴσως ὁ γυιός του, ποῦ κρατεῖ ἕνα κυανόλευκο πανάκι περασμένο ἀπὸ μικρὸ ξύλο, τὸ κρατεῖ ψηλὰ στὸν ἀέρα. Εἶνε ἡ ἑλληνικὴ σημαία, σύμβολον ὑποταγῆς. Κάτω ἀπὸ τὰς μικροσκοπικάς, τὰς φανταστικὰς πτυχὰς τῆς θέλουν νὰ φυλαχθοῦν οἱ ταλαιπωρημένοι καὶ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἄνθρωποι. Μὲ σκυφτὰ κεφάλια προχωροῦν, οὔτε μᾶς βλέπουν. Κάποτε ὁ ἄνδρας ῥίχνει λοξὰ βλέμματα στὸν κάμιο. Θέλει νὰ βεβαιωθῇ ἂν εἶνε ἀσφαλισμένοι ἀπὸ κάμμιὰ κακῆ συνάντησι.

Η ΜΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ποῦ κατευθυνόμεθα;

Δυναμέθα καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐρωτήσωμεν μετὰ τοὺς δύο πολέμους. Δὲν ὀμλοῦμεν περὶ ἐσωτερικῆς πολιτικῆς. Ἀπὸ αὐτὴν γνωρίζομεν τί δύναμεθα πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἐλπίζωμεν. Καὶ αὐτὴ πάλιν ὡς ἔχει καὶ ὡς εἶνε ἐλπίς νὰ ἐξελιχθῇ, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τινος οἰασθήποτε ἐπιτυχίας, εἰὰν δὲν καθορισθῇ νῦν ὡς πρὸς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Πολλὰ βλέπει κάνεις καὶ πολλὰ ἀκούει σήμερον ἐν Ἑλλάδι. Ἄλλὰ ταῦτα δὲν ἐκπροσωποῦνται ὑπευθύνως τόσον ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ὅσῳ καὶ ἀπὸ τὸν Πρωθυπουργόν του καὶ ἐλπίζομεν καὶ ἀπὸ ἄλλους πολιτικούς παραγοντας τῆς χώρας. Τὰ σύμβολα τὰ ἐκφράζοντα τὰς ἐθνικὰς βλέψεις, σύμβολα ἱερά, ἀλλ' ἀνήκοντα εἰς νεκρὸν ἱστορικὸν παρελθόν, τείνονν διὰ τῆς ὑπερβολῆς μὲ τὴν ὁποίαν διαφημίζονται, νὰ μᾶς παραστήσουν ἐνώπιον τοῦ κόσμου ὡς λαόν, ὁ ὁποῖος θὰ ζήσῃ μόνον ὑπὸ τὰ ὄπλα. Ἄλλὰ τὸ γνήσιον ἑλληνικὸν πνεῦμα οὐδέποτε ὑπῆρξε τοιοῦτον.

Ἔτσι φεύγουν οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἀπόγονοι τοῦ προαιώνιου κατακτητοῦ καὶ ἔτσι ἀθέλγητα μετὰ τόσους αἰῶνας πληρώνουν αὐτοὶ οἱ ἄθῳοι καὶ ἀνίδεοι χωρικοὶ, τὸ παλῆθ' ἡμέρας τῆς ἱστορικῆς ἀναδρομῆς.

Τοὺς παρακολοῦθῶ μακρὰν, πολὺ μακρὰν εἰς τὸ ἀπώτερον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος καὶ ἡ δική τους συμφορὰ, ἡ δική τους φυγὴ μὲ συνεπαίρειν περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη παρατήρησι καὶ σκέψιν στὸ ἐπίπονο ταξεῖδι μᾶς ἀνάμεσα στὸν τρελλὸ βοριά καὶ τὴν παγωμένη βροχή, κάτω ἀπὸ τὸ μαῦρο οὐρανὸ ἐκείνης τῆς ἡμέρας. . .

ΓΕΡ. ΒΝΚΟΣ

Αἱ ὠραιότεραι περίοδοι τῆς ἱστορίας μας, καὶ ὅταν αὐτὸ ἐξεδηλώθη εὐθύ, δίκαιον καὶ δημιουργικόν, καταδεικνύουν, ὅτι ὁ πόλεμος ἦτο ὡς ἐσχάτη ἀνάγκη ἀμύνης, μόνον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ μεγίστου καὶ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ζωὴν ἀγαθοῦ τῆς ἐλευθερίας. Τοιαύτη ἀνάγκη μᾶς ὤθησε καὶ πρὸς τοὺς δύο τελευταίους πολέμους.

Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἦτο μία κοινὴ ἐξέγερσις πρὸς ἀπελευθέρωσιν δούλων ἀπὸ αὐθαίρειον ἀνδέντην, ἀφοῦ οὗτος ἐδοκιμάσθη διὰ μακρᾶς ἡμῶν ἀνοχῆς, καὶ περισσότερον ἐφθάσαμεν καὶ νὰ τὸν προσφέρωμεν συνεργασίαν — καὶ κατεδείχθη ἀνίκανος νὰ μεταβάλῃ πολιτικὴν. Ὁ δεῦτερος πόλεμος ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀπληστίας τῶν συμμάχων μας καὶ συναγωνιστῶν. Καὶ κατὰ τοὺς δύο πολέμους εἶχομεν ὑπὲρ ἡμῶν τὸ δίκαιον.

Ὁ δεῦτερος πόλεμος ἀσφαλῶς θὰ προελαμβάνετο, εἰὰν ἡ ἰδέα τῆς Ὁμοσπονδίας ἐγίνετο ἀποδεκτὴ. Ἄλλ' ἡ ἰδέα αὐτῆ, ὅσῳ καὶ ἂν εἶνε παρραχάια, δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιηθῇ. Ὁ πόλεμος ἔχει τὴν λογικὴν του. Ἐκτὸς τῆς ἐπαγγελματικῆς διπλω-

ματικῆς κακοποισίας, ἡ ὁποία βλέπει πλησίον μόνον καὶ περιορισμένα, οἱ λαοὶ ἀποδίδουν ὑπερβολικὴν ἀξίαν εἰς τὸν γεωγραφικὸν χῶρον. Ἄλλ' οὗτος δὲν λέγει τίποτε χωρὶς ζωὴν, πνεῦμα, ψυχὴν. Σήμερον οἱ λαοὶ ποῦ ἔχουν ἐσωτερικὴν δύναμιν καὶ δημιουργικότητα κτίζουσιν πόλεις εἰς μίαν ἑβδομάδα. Ἄλλ' ὁ πόλεμος εἶνε καὶ ἕνα εἶδος σπόρι. Καὶ διὰ τὸν νικητὴν μία ἐπιβράβευσις ὑπάρχει, αὐτὴ ἡ κατὰ χῶρον ἐπέκτασις. Οἱ Βούλγαροι ἔβλεπον πρὸς τὴν Θεσσαλονικὴν ὡς πρὸς τὴν μυθικὴν πόλιν, ὡς πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἱστορικῶς, ἐθνολογικῶς δὲν ἀνήκε εἰς αὐτούς. Καὶ ἂν τοὺς παρεκαλῶμεν νὰ συζήσουν μαζὴ μας, νὰ ἐμπορευθοῦν μαζὴ μας διὰ τῆς πόλεως αὐτῆς, δὲν θὰ ἐδέχοντο. Ἐσκέπτετο οὕτωπῶς ὁ ἄγνός, ὁ ἀθῳός βουλγαρικὸς λαός; Ὁχι βέβαια. Ἄλλ' ἐσκέπτοντο οἱ ἐκμεταλλευταὶ του, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἱεραρχίαν τῆς διοικήσεώς του. Τὸν ἐπῆραν, τοῦ ἐξῆπνησαν εἰς τὴν ψυχὴν του μόνον τὰ πρωτόγονα κακοῦργα ἔθνη, τὰ ὁποῖα τὸν ἐστιγματίσαν ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὰ ἐγκλήματα ποῦ διέπραξε, καὶ τὸν ἐσπρωξαν πρὸς τὴν καταστροφὴν. Τόση ἦτον ἡ ἀπληστία καὶ ἡ κακοποισία αὐτῆς τῆς πολιτικῆς, ὥστε οὐδεμία ἐλπίς νὰ νικήσουν πολεμικῶς ὑπῆρχε, ἀφοῦ ὅλοι οἱ γείτονές του εἶχον ἐξεγεροθῆ κατ' αὐτῶν. Καὶ εἰὰν Σέρβοι καὶ Ἕλληνες ἠττώμεθα, οἱ Ρουμάνοι θὰ τοὺς συνέτριβον.

Τί ἀποδεικνύει ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως καὶ ὑπὸ γηράσαν σύστημα πολιτικῆς καὶ ἐν μέσῳ πολέμων καὶ τοιοῦτων καταστροφῶν, ὁ συνασπισμὸς αὐτός; Μὲ πρόθυμον συνδιαλακικὸν πνεῦμα, τρία κράτη ἐν τῷ Αἰμῷ καὶ τὸ Μαυροβούνιον τέσσαρα, συνεννοοῦνται ἀκόπως, ἀδελφώνονται

καὶ ἐξεγείρονται κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ ἀρνούμενος νὰ ὑποταχθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα. Τί ὑποτίθεται, ὅτι ζητοῦν οἱ λαοὶ αὐτοὶ; Μίαν ἰσότητα δικαιωμάτων, ἡ ὁποία νὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ ἄνετον ζωὴν. Ὑπάρχουσιν Σέρβοι ὅσοι Ἕλληνες εἰς τὸ Μοναστήριον; Πιστεύομεν, ὄχι. Ἄλλ' ἡ Ἑλλὰς ἀφῆκε τὸ Μοναστήριον εἰς τὴν Σερβίαν ἐπὶ τῇ προϋποθέσει, ὅτι ἐμπιστεύεται τοὺς ὁμογενεῖς τῆς εἰς πολιτισμένον κράτος, τὸ ὁποῖον θὰ σεβασθῇ τὴν θρησκείαν των, τὴν γλώσσάν των καὶ τὰ ἥθη των. Ἄλλοίμονον εἰὰν καὶ σήμερον δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσουν οἱ λαοὶ ὑπὸ τὴν πεποιθῆσιν τῆς ἀλληλεγγύης. Ἐπρεπε ν' ἀρχίσῃ γενικὴ ἐν τῷ κόσμῳ ξενηλασία καὶ ἔπρεπε κάθε κράτος ν' ἀνεγείρῃ σινικὰ τεῖχη.

Ἐνῶ λοιπὸν τοιαύτη εἶνε ἐκ τῶν πραγμάτων ἡ συναίσθησις τοῦ ἀληθοῦς συμφέροντος τῆς ζωῆς, παραλογισμὸς εἶνε ἡ ἀντίθετος πολιτικὴ. Ἡμεῖς καὶ πρὸ τῶν δύο πολέμων ἐγράφομεν¹, ὅτι προκειμένου νὰ καταργηθῇ ἡ ἀσυμβίβαστος πρὸς πᾶσαν λογικὴν ὑποχώρησιν τουρκικὴ ἐξουσία, μετὰ τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἔ' ἀνελάμβανον τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ἦτο ἀπαραίτητον νὰ ἰδρυθῇ Ὁμοσπονδία, ἡ ὁποία θὰ προελάμβανε τὰς ἀναποφεύκτους ἐξιδας. Τοῦτο ἐφρόνει, πιστεύομεν, εἰλικρινῶς ὁ κ. Βενιζέλος.

Ἄλλ' ὅ,τι δὲν ἔγινε τότε δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ γείνη σήμερον. Καὶ ἂν εἶνε ἀκριβής, ὡς ἐλπίζομεν, ἡ συνέντευξις, τὴν ὁποίαν ἔδωκε πρὸς ἑλληνικὴν ἐφημερίδα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἑλλην Πρωθυπουργὸς εἰπών, ὅτι μίαν ὁμοσπονδιακὴν συνεργασίαν καὶ μετὰ τῶν Τούρκων, καὶ τῶν Βουλγάρων ἀκόμη, θὰ ἐδέχετο

¹ « Καλλιτέχνης » τευχὸς Ἀυγούστου 1912.

σήμερον προθύμως ἢ Ἑλλάς, ἰδὸν ὅτι ἢ νέα μόνη συμφέρουσα πολιτικὴ ἔχει ἐπίσημον χαρακτήρα.

“Ὅ,τι εἶνε ἐμπόδιον διὰ τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς τοιαύτης ὑπερόχου ζωικῆς ἀντιλήψεως, εἶνε τόσον ἢ ἐν Βουλγαρίᾳ πολιτικὴ κατάστασις ὅσω καὶ ἢ ἐν Τουρκίᾳ. Ἄλλ’ ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας εἶνε προσωρινὸν ἐκτός ἐάν δὲν ἐπαρκέσῃ ὁ χρόνος καὶ ἐγγράφῃ ὑπὸ τῆς Μοίρας οἱ δύο αὐτοὶ λαοί, θύματα τῶν δικαιοῦντων αὐτοῦς, νὰ ταλαιπωρηθοῦν ἀκόμη μέχρι τοῦ κινδύνου νὰ χάσουν τὴν πολιτικὴν των ἀνθυπαρξίαν. Θέλομεν ἐν τούτοις νὰ πιστεύωμεν, ὅτι πάντα ὅσα συμβαίνουν εἰς τὰ δύο ταῦτα κράτη ταχέως θὰ παρέλθουν διὰ νέου τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιβίβουν αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα. Ἡδὴ ἐν Βουλγαρίᾳ τὸ σοσιαλιστικὸν κόμμα καὶ τὸ ἀγροικὸν διακηρύσσου τὴν ἀνάγκην τῆς εἰρηρικῆς συμβιώσεως μετὰ τῶν γειτονικῶν λαῶν. Ἐάν δὲ ἐπεδίδοτο εἰς ἓνα συστηματικώτερον ἀγῶνα κατὰ τῶν κομμιατικῶν συμμοριῶν, τὰς ὁποίας ὑποστηρίζουν οἱ γνωστοὶ κακοῦργοι τῶν λεγομένων πατριωτικῶν ὀργανώσεων, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ὁ βουλγαρικὸς λαὸς κατανοῶν τὸ ἀληθινόν του συμφέρον θ’ ἀπεκλήρυτε ὀριστικῶς τὰς μωρὰς ἰδέας ἀδικῶν κατακτήσεων καὶ θὰ ἐξήτει νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν γειτόνων του.

Ὅμοια μεταστροφή ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐν Τουρκίᾳ μολονότι ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει κοινοβουλευτικὴ ζωὴ εἰμὴ κατ’ ὄνομα. Ὑπάρχει ἀγρία πάλη τοῦ νεοτουρκισμοῦ πρὸς τὸν παλαιοτουρκισμὸν καὶ τὰ μεταξὺ τῶν δύο μερίδων μίση φθάνουν ἐνίοτε μέχρι τοῦ κοινοῦ ἐγκλήματος. Ἡ δὲ ἀρχουσα σήμερον πολιτικὴ τῶν Νεοτούρκων ἐκδηλοῦται παραδόξως μὲ καταπλη-

κυκὰς νέας πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ μὲ τάσεις ἀνακατακτῆσεως. Τὸ τελευτιῶν τοῦτο εἶνε παράλογον. Ἡ Τουρκία ὀφείλει νὰ μὴ λησμονῇ, ὅτι ὡς ὑποδεστέρα πολιτικῶς χώρα ἔχει πάντοτε τὴν Εὐρώπην ἠνωμένην κατ’ αὐτῆς δόξαις διανοηθῆ νὰ ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν διοίκησιν της λαοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐξέφυγον τῆς δικαιοδοσίας της. Τοῦτο βεβαίως ἐννοοῦν καὶ οἱ μᾶλλον ἀδιάλλακτοι τῶν Νεοτούρκων, ἀλλὰ παίζου ἀπέναντι τοῦ ἀθῶου καὶ ἀνιπτότου μουσουλμανικοῦ λαοῦ ἱπποτικὸν πρόσωπον.

Ἡ Τουρκία θὰ ὀφείλει νὰ ἐπιδιώξῃ ἀντιθέτως πολιτικὴν συμβιβαστικὴν κερδίζουσα οὕτω ἴσην θέσιν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας, παρέχουσα εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς γείτονας μεθ’ ὧν ἤθελε συνεννοηθῆ τὴν ἐγγύησιν ἀμέμπτου διοικήσεως.

Αἰσθάνομαι, ὅτι οἱ ἀναγνώσταί μου εἶνε ἤδη ἐτοιμοὶ νὰ γελάσουν μὲ τὴν εὐπιστίαν μου καὶ τὰ ὄνειρά μου. Ἐγὼ δμως πᾶν ἄλλο εἶμαι ἢ διατεθειμένος νὰ παραδεχθῶ, ὅτι ὅσα συμβαίνουν σήμερον ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Τουρκίᾳ παράλογα, ἀσύστατα, ἐναντίον τῶν καλῶς ἐννοουμένων νόμων τῆς ζωῆς, αὐτὰ καὶ θὰ ἐπικρατήσουν μέχρι τέλους. Ὅταν ἤδη ἡ ἰδέα τῆς Ὀμοσπονδίας εἶνε εἰς τὴν ἀμεσον προοπτικὴν τῶν πολιτικῶν βλέψεων τῆς Ρουμανίας, τῆς Σερβίας, τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Ἑλλάδος, τὰ δύο δυστροποῦντα κράτη οὐδὲν δύνανται νὰ πράξουν καὶ χάρις εἰς τὴν ὁρμὴν, ἢ ὁποία θὰ εὐρεθῆ ἀπὸ τὴν καλὴν ἡμῶν θέλησιν πρὸς τοιαύτην λύσιν, θ’ ἀφηνιωθῆ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἢ τοιαύτη πολιτικὴ ἀντίληψις. Ἄλλως τὰ δύο αὐτὰ κράτη εἶνε μοιραῖον νὰ καταστραφῶν ἐκ νέου.

Καὶ ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, ἐάν ἐπικρατήσουν αἱ περιορισμένα, αἱ ἀντιζωικαὶ ἰδέαι τοῦ μικροῦ πρὸς κατάκτησιν γεωγραφικοῦ χώρου, ἐνῶ δι’ ἄλλου τρόπον δύναται κανεῖς νὰ κατακτῆσῃ ὅλον τὸν κόσμον, τότε τὰ αὐτὰ αἰτία ὄχι μιᾶς διαμάχης, ἀλλὰ ἐλευθῶν καθημερινῶν διαφορῶν, συγκρούσεων καὶ πολέμων, παντοτεινῆς ἀνησυχίας καὶ ἀγωνίας ἐπιανέρονται.

Ἡ ἱστορία ὀφείλει νὰ διδάσκῃ, ἀλλ’ ὄχι νὰ καταδικάζῃ λαοὺς καὶ ἔθνη εἰς τὴν στασιμότητα. Τὰ σύμβολα εἶνε ὡς τὰ μέσα τῆς λειτουργικῆς τῶν θρησκευτῶν, ἱερᾶ. Ὅφειλον δμως ν’ ἀνταποκρίνονται πρὸς ἑσωτερικωτέρας ἰδέας, πρὸς τὸν ὀρθὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, ἄλλως δὲν ἔχουν κάμμιαν ἀξίαν. Ἐθνωχῶς ἢ ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἀπὸ τὸν κ. Βενιζέλον εἶνε ὄχι. Δὲν μένει ἢ αἱ νέα τάσεις νὰ γείνουν λαϊκὸν σύνθημα, ὄχι δμως ἀγροικόν, ὡς ἐπεκράτησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Ἑλλάδι νὰ διασύρονται αἱ ὠραῖαι ἰδέαι εἰς πάντα κλάδον τῆς ἐθνικῆς ἐνεργείας ἀπὸ τοὺς προσιχνόντας ἐκμεταλλευτὰς καὶ χάριν προσωπικῆς των θεσοποιήσεως μόνον, ἀλλ’ ὡς σύνθημα τῶν λαϊκῶν τάξεων, τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ, τοῦ φιλοδοξοῦντος ἀφοῦ ἐθνοεισέστη καὶ ἔχυσε τὸ αἷμά του διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει καθήκον ν’ ἀναζητήσῃ τοὺς ἀληθινούς του ἀντιπροσώπους εἰς τὸ μέλλον καὶ νὰ τοὺς ὀπλίσῃ μὲ πραγματικὴν δύναμιν διὰ νὰ φέρουν τὴν νέαν ἐποχὴν τὴν ἀναξίαν τῶν μεγάλων ἑλληνικῶν παραδόσεων.

Τότε πρώτη ἰδέα ὀφείλουσα νὰ πραγματοποιηθῆ εἶνε ἡ Ὀμοσπονδία τῶν λαῶν τοῦ Αἴμου. Οὕτω δὲ ἴσως ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ἡμεῖς οἱ μέχρι

τῆς χθὲς θεωρούμενοι βάρβαροι ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸν κόσμον, γίνωμεν αἰτία ν’ ἀπαλλαγῇ ὀλόκληρος ἢ Εὐρώπη πολιτικοῦ σκανδάλου, τὸ ὁποῖον τείνει ἐκάστοτε νὰ τὴν φέρῃ εἰς σύγκρουσιν καὶ συνεπῶς νὰ ἐπιτύχῃ τὰς πιθανότητας μιᾶς συνεννοήσεως διὰ τὰς περαιτέρω ὑποθέσεις της. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐπὶ τέλους εἶνε ἀσχετον δι’ ἡμᾶς. Ἀρκετὰ ἐπὶ αἰῶνας ταλαιπωρούμεθα καὶ καταστρεφόμεθα διὰ νὰ ἐννοήσωμεν σήμερον, ὅτι ὅσα ἀφ’ ἑαυτῶν θὰ ἐπέλθουν μίαν ἡμέραν ὀφείλομεν νὰ τὰ ἐπιδιώξωμεν ἀπὸ τοῦδε καὶ ὅτι ἱερὸν δικαίωμα προβάλλεται εἰς ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν.

Οὐδεὶς καλῶς διανοούμενος ἀνθρώπος σκέπτεται σήμερον διαφορητικά. Ἡ ἀπαρχὴ δὲ τοιούτων σκέψεων εἶνε ἢ ὑπόσχεσις μιᾶς νέας λαμπρᾶς ἱστορίας δι’ ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα.

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

Υ. Γ. Εἶχομεν γράφει τὰ ἀνωτέρω, ὅτι νέα γεγονότα θέτουσαν πρὸς ἡμῶν τὸ ἐρώτημα: Μπορεῖ κανεῖς νὰ εἶνε αἰσιόδοξος ἐφ’ ὅσον τὴν Τουρκίαν διευθύνουν οἱ Νεοτούρκοι; Μπορεῖ νὰ πιστεῦθῃ καὶ νὰ διακηρῶσῃ ὅ,τι εἶνε ὀρθὸν καὶ δικαίον — ὅτι κατατῆ ἀπαισία καὶ ἢ ἀπλή σκέψις νέου πολέμου τὴν ἐπαύριον τόσων συμφορῶν δι’ αὐτὴν τὴν Τουρκίαν, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν παρέχεται ἢ διαβεβαίωσις, ὅτι δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν εἰρηρικῶς, καὶ περισσότερον νὰ ἐπιδιώξωμεν μίαν ὀμοσπονδιακὴν συνεννόησιν;

Δὲν προφθάνει κανεῖς νὰ φανερώσῃ τὰς ἰδέας του, νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὰς διαπραγματευθῆ πρὸς ἐπιδιώξιν τοιούτου σκοποῦ, καὶ ἰδὸν ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὰ πράγματα. Ὁ ἰδεολόγος διαφεύδεται ἀπὸ τὸν δημοσιογράφον. Οὗτος ὀφείλει νὰ ὑποσηριζῆ τὰ

έθνικά συμφέροντα ἐφ' ὅσον τίθενται εἰς κίνδυνον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐξακολουθοῦντος ἀκόμη νὰ πιστεύη, ὅτι πρέπει νὰ εἶνε αἰωνίως ὁ φυλετικὸς ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδεολόγος δὲν δύναται νὰ δεχθῆ νὰ παραιτηθῆ τοῦ ἱεροῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης.

Οἱ κυβερνῶντες σήμερον τὴν Τουρκίαν εὐρίσκονται πάλιν ἐν ἐξεγέρσει. Εἶνε ἔξω τῆς πραγματικότητος καὶ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος των καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμῶν σχεδιαζομένην, ὡς λέγεται, ἐπίθεσιν τοὺς ἐνθαρρύνει προφανῶς τὸ προηγουμένον, ὅτι ἀνέκτησαν τὴν Ἀνδριανούπολιν. Δησιμοῦν ὡς διπλωμάται, ὅτι τοῦτο ἔργειν διαρκούσης μᾶς ἐμπολέμου καταστάσεως καὶ ὅτι ἔκτοτε ἐμεσολάβησε ὀριστικὴ συνθήκη εἰρήνης, ἢ τοῦ Βουκουρεστίου, ἢ ὁποία ἂν ὄχι ἀπολύτως καλῶς, πάντοτε ὁμως τῇ συγκαταθέσει ὀλοκλήρου τῆς Ἐθρώπης καὶ ὀπωσδήποτε, καθώρισε ἓνα καθεστῶς. Δείπει δὲ καὶ ἡ αἰτία διὰ νὰ μεταβληθῆ τοῦτο, ἀφοῦ τῇ συγκαταθέσει πάλιν τῆς Ἐθρώπης αἱ παρὰ τῆς Τουρκίας διεκδικούμεναι νῆσοι παραχωροῦνται εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τώρα οἱ κυβερνῶντες τὴν Τουρκίαν προκαλοῦντες ἡμᾶς ἐκ νέου ἐπιζητοῦν νὰ ἔλθουν ἀντιμέτωποι τῆς Ἐθρώπης.

Ἡ Ἑλλάς εἶνε πάλιν ἐντὸς τῆς νομιμότητος καὶ τῶν ὄρων, οἱ ὁποῖοι

διακρίνον τὸν ἀγῶνά της. Δὲν κατέκτησεν ἕως τώρα τίποτε τουρκικόν, ἀνέκτησε χώρας ἑλληνικὰς καὶ ἀφοῦ ἡ τουρκικὴ διοίκησις ἀπεδείχθη ἀνίκανος νὰ δώσῃ πραγματικὴν ἰσοπολιτείαν καὶ εἰλικρινεῖς ἐγγυήσεις ἀσφαλείας εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὴν Ἑλληνας. Δὲν προκαλεῖ ἐξ ἄλλου. Τοῦναντίον προσπαθεῖ νὰ εἶνε διαλλακτικὴ καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς προαναγγέλει, ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἦτο πρόθυμος νὰ ἐπιχειρήσῃ ταξείδιον εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Οἱ Νεότουρκοι ἀσφαλῶς ὠθοῦνται εἰς ὅσα ἀπειλοῦν ἀπὸ αἰτία ἐσωτερικῆς ἐν Τουρκίᾳ ἀναρχίας. Τὸν ἐναντίον τῆς πατρίδος των συμμαχικὸν πόλεμον αὐτοὶ τὸν παρεσκευάσαν καὶ ἂν δὲν ἐπρόλαβαν νὰ τὸν κάμουν οἱ ἴδιοι λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς ἐξεγέρσεως, ἢ ὁποία ἐπῆλθε τότε καὶ τοὺς ἔτριψε ἐκ τῆς ἀρχῆς, σήμερον προσπαθοῦν νὰ πειραματισθοῦν αὐτοπροσώπως μὲ αὐτὸ τὸ ἐπικίνδυνον παιγνίδι, αἰσθανόμενοι ἴσως, ὅτι παρομοίᾳ ἐξεγέρσει ὡς ἡ τοῦ 1912 τοὺς ἀναμένει.

Ἐν εἶνε τὸ δυστύχημα εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν τραγικὴν ἱστορίαν, ὅτι ἡ ἐθρωπαϊκὴ διπλωματία ἐνῶ προσπαθεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὴν εἰρήνην, εἶνε διστακτικὴ εἰς τὰ ζητήματα τοῦ κινδύνου καὶ δὲν ἰσταται ὑπεράνω τῶν μικροδιαφορῶν τῆς διὰ ν' ἀποτελέσῃ πραγματικὴν ἔνωσιν ἐπιβολῆς.

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ *

ΙΝΤΕΡΜΕΤΖΟ

ΠΩΣ πρέπει νὰ βρῶ τὸν ἑαυτό μου, πῶς νὰ ἐξακολουθῶ; Δὲν εἶμαι ὁ ἴδιος, ὁ πόλεμος μ' ἄλλαξε. Μοῦ φερε ἀπὸ τὸ βιθὸς τὴν ἐπιφάνεια τὰ κατώτερα ζωικά ἐνστικτα. Ἐγείνα πολὺ τοῦ σκοτεινοῦ καὶ περιορισμένου χώρου. Οὔτε καιρὸς γιὰ τὸ μεγάλο ὑπαιθρο, γιὰ ἐκζήτησι τῆς μεγάλης γαλήνης. Τρεξίματα, τηλεγραφήματα, ἡ ζωὴ τοῦ ρεπόρτερ, αὐπνίες, ἐκστρατείες, ἐκνευρισμός.

Τὸ τραγικώτερον ὅσα εἶδα στὸν πόλεμον, ἀνθρώπους σκοτωμένους, ἄλογα σκοτωμένα, χωρὶα πυρπολημένα, τί φρίκη! Καὶ δρόμος ἀτελείωτος μὲ τὰ πόδια ἀνάμεσα σὲ πυροβολισμοὺς ληστῶν καὶ ἀγριανθρώπων. Καὶ ἡ ἀβεβαιότης τὴν ἀρχὴ καὶ ἡ ἀμφιβολία καὶ αἱ περιπλανήσεις τὴ νύχτα ζητῶντας καταφύγιον σὲ γωριὰ βυθισμένα στὸ σκότος, τρομαγμένα, ἄγρια καὶ ὁ ὕπνος μου στὸ παγωμένο ὑπαιθρο μετὰ τὴ μάταια ἐκζήτησι στέγης.

Καὶ φαντάζομαι ἂν ἐγὼ σταλμένος ὡς ἀνταποκριτὴς στὸν πόλεμον ὑπέφερα αὐτὰς τὰς ταλαιπωρίας, τί υπέφεραν οἱ στρατιῶται, ὁ Βασιλεὺς, τὰ ἀδέλφια του, οἱ ἀξιωματικοὶ μας, ὅλοι ὅσοι ἐκινήθησαν γι'

αὐτὸν τὸν ἀγῶνα τῆς ἀπελευθερώσεως. Καὶ ἓνας Βασιλεὺς νεκρὸς γι' αὐτὸν τὸν ἴδιον ἀγῶνα, ἓνας ἄνθρωπος ἀγαθός, γεμάτος καλωσύνη.

Καὶ ἐκεῖνοι, Θεέ μου, ποῦ δὲν ἐγύρισαν καὶ δὲν θὰ γυρίσουν ποτὲ πλέον;...

Στὴν ἐπιστροφὴ εἶμαι ἔξω ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς ζωῆς μου. Ἡ δική μου δουλειὰ κατεστραμμένη. Καὶ πόσα ἔργα δὲν καταστρέφει ἓνας πόλεμος! Καὶ ποῖος λογαριάζει αὐτὰς τὰς καταστροφὰς μπροστὰ σὲ τόσες ἄλλες θυσίες;

Καὶ δὲν ἔχω εὐχαρίστησι στὴς ὑπερβολὲς τῶν διθυράμβων καὶ δὲν βρίσκω ἐκεῖνο ποῦ μοῦ χρειάζεται. Καὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ ὅπως νοιώθω τὸν ἑαυτό μου, εἴμ' ἓνας ἄλλος ἄνθρωπος. Οἱ περισσότεροι φίλοι μου λείπουν, φθάνει ἡμέρα ποῦ δὲν βλέπω κανένα. Καὶ ἂν δὲν εἶχα αὐτὰ τὰ καθυστερημένα δῶρα κάποιου καλοῦ Θεοῦ, ὅπως μοῦ λέγει ἐπιεικῶς κρίνων με ἓνας ξένος φίλος μου, νὰ ζωγραφίζω καὶ νὰ κάνω μουσικὴ, δὲν ξέρω ἂν δὲν θὰ ἔχανα τέλεια τὸν ἐσωτερικώτερον ἑαυτό μου.

Στριγγλες, μαινάδες, τριγυρίζουν τώρα στὸ ἐρημητήριό μου. Μοῦ φέρουν πολὺς φορὲς τέτοια ἀνησυχία τὴν ψυχὴν, γιὰτὶ λένε ψέμματα καὶ κάνουν γνωστὲς

* Βλέπε Ἐκκαλλιτέχνην Ἀ' καὶ Β' τόμους.

πλέον σὲ μένα πονηρίες, ποῦ μοῦ ἔρχεται νὰ ζητήσω τὴν τελικὴ διέξοδο σὲ μιὰ φυγή, σ' ἓνα ταξεῖδι «χωρὶς τελειωμὸ» ποῦ γράφει κάπου ὁ Παλαμᾶς. Ἄλλ' οἱ κατάδικοι δὲν μποροῦν νὰ φύγουν, κατάδικοι μιᾶς ἀτέλειωτης ἐργασίας εἴμεθα οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι.

Ποῦ εἶνε τὸ ὄνειρο τῆς εὐτυχίας; Στὴν αὐταρπάνησί μας καὶ στὴν ἐρήμισί μας. Δυὸ βήματα ἔξω ἀπὸ τὰς πόλεις ἢ ἐρήμους γίνεται ἐπικοινωνία. Καὶ γι' αὐτὰ τὰ δύο βήματα δὲν μένει καιρὸς. Αὐτὴ εἶνε ἡ μεγάλη δυστυχία. Καὶ ὅταν αὐτὸ λείπει, λείπει ἡ μεγάλη σωφροσύνη. Βλέπει κανεὶς περιορισμένα τὰ πράγματα καὶ τὸ «ἐγὼ» τοῦ πολὺ μεγάλο. Μιὰ ἀνάβασις ἔξω ἀπὸ τὸ ἕνα βουνὸ ἐξαφανίζει πόλεις, ἔκτασεις καὶ χάνεται ἐπὶ τέλους ἡ εἰδέχθεια τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Τί μᾶς κίνει τίχα νὰ παθαίνωμεθα ἀπὸ μία προσβολὴ στὸ «ἐγὼ μας» ποῦ μᾶς κάνουν οἱ ἄνθρωποι; Ἡ ἀγάπη ποῦ ζητοῦμε ἀπ' αὐτοὺς, πράγμα ἀδύνατο, ἢ χιμαιρικὴ φιλαντία ποῦ θὰ μᾶς δώσῃ μιὰ συνάντησις τῆς ὑποτιθεμένης ἀξίας μας ἀπὸ τὴ δική τους ἐγκρίσι καὶ ἀναγνώρισι.

Ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχουν στὸ μεγάλο ἕπαιθρο, οὔτε στὰ ἀφιερῶματα τῆς ἀπροσώπου δικαιοσύνης, ποῦ ἡ κρίσις τῶν ἀνθρώπων δὲν λογαριάζει. Καὶ τέτοια ἀφιερῶματα μαθαίνει κανεὶς νὰ δίδῃ ὅταν κατανείμῃ τὴ ζωὴ του καὶ τὴν προσωπικότητά του ἀνάλογα πρὸς τὸ ἀπέραντο περιβάλλον τῶν θείων δημιουργημάτων.

Καμμιά τελειότης δὲν ὑπάρχει σύμφωνα μὲ τὴν προδιαγεγραμμένη κρίσι τοῦ ἀνθρώπου, οἷτε καμμιά προσωπικὴ ἀξία. Μὴ πιστεῖτε ἐκείνους ποῦ θεωροῦν ὅλα ὡς προερχόμενα τρόπον τινὰ ἀπὸ τὸ δικό τους «ἐγὼ». Πιστεῖτέ τους μόνον ἂν εἰς ὅ,τι κάνουν σκύθον χαμηλὰ τὰ μάτια μὲ αἰδημοσύνην. Αὐτοὶ ὅταν δὲν τοὺς βλέπετε στρέφουν πηλὰ τὰ μάτια πρὸς τὸν οὐρανό. Γιατὶ ξέρουν ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ προέρχονται ὅλα...

Ἄλλ' ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶνε σκληρὴ καὶ ἄσημη. Κάθε φιλοσοφικὴ λογικὴ θὰ κυττάξῃ νὰ βρῇ τὸν ὑπεύθυνον τῶν δυστυχημάτων. Καὶ ἀλήθεια θὰ βρῇ πολλὰ ἀκατανόητα, τρομερὰ καὶ ἀναπάντητα. Ἄν ἔχῃ ἡρεμίαν θὰ συμβουλευῇ τὴν μετριοπάθειαν καὶ τὴν γαλήνην. Ἄν εἶνε τρελλὴ ἀποστάτις θὰ κυττάξῃ νὰ δώσῃ περισσό-

τερον «ἐγὼ» στὸ ἀνθρώπινον κτῆνος μὲ ἐκδήλωσιν βίας.

Στὴ μετριοπάθεια τῶν σκέψεων ἐπιβάλλεται ἡ ἀναγνώρισις τῆς φυσικῆς ἐμορφιάς ὡς μόνῃς θεραπείας. Ἄλλὰ καμμιά ἐμορφία δὲν ὑπάρχει χωρὶς τὸν ρυθμὸν τῆς δικαίας κατανομῆς. Τὸ πιὸ ἄγριο ζῶο θὰ παραμερίσῃ στὴ διάβασί σας ὅταν νοιώσῃ, ὅτι δὲν τοῦ κλείετε τὸν χώρον ποῦ ἔχει ὡς δικαίωμα ἐκ τῆς Δημιουργίας γιὰ νὰ ζῆ καὶ κινήται. Καὶ ἂν σᾶς δαγκάσῃ ἓνα φεῖδι, αὐτὸ σημαίνει, ὅτι αὐτὸ τὸ ἔκαμε ἀπὸ ὑποψίαν ὅτι μποροῦσατε νὰ τὸ ἐπιβουλευθῆτε. Συνήθως θὰ σᾶς ἀφήσῃ νὰ διαβῆτε.

Κάπου-κάπου ὅταν μπορῶ σ' αὐτὴ τὴν ἀγωνία, ποῦ μοῦ ἔφερε ὁ πόλεμος, ξεφεύγω στὴ πλησίον ἐξοχή. Ἔχω μιὰ γωνία σ' ἓνα παράμερο ξενοδοχεῖο καὶ μὲ σκεπάζει τὸ ἥλιο φῶς τοῦ ἀττικῆ ἡλίου. Ἄπὸ κεῖ παίρνω δρόμο καὶ κυττάζω τριγύρω τὴ χάρι τοῦ ἀττικῆ ὀρίζοντος πρὸς τὰ βουνά. Ὅλος ὁ Πάρνης φαίνεται τόσο σιὰ ποῦ νομιζῶ πῶς κυττάζω μὲ τηλεσκόπιο. Ἐνας δρομικός κατεβαίνει περιτοιχισμένος ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀπὸ πεῦκα καὶ κυπαρίσσια, ποῦ ξεφεύγουν στὴν ὀρηκτικὴ βλάστησί τους ἀπὸ τῆς μάνδρες τῶν περιβολιῶν. Καὶ βλέπω ἐκεῖ μέσα μιὰ σκιά τοῦ παλῆου ἑαυτοῦ μου νὰ γυρίζῃ ἀμέριμνη, ἀδέσμευτη, ἐλεύθερη, μιὰ σκιά ποῦ ἔζησε μὲ ὄνειρα καὶ ἐλπίδες ποῦ διέψευσε ἢ πραγματικότης, ὅ,τι μοῦ ἐφείσθη ὁ Θεὸς γιὰ νὰ θυμᾶμαι σήμερον εὐχάριστα περασμένες εὐτυχίες. Καὶ στὸ βάθος μιὰ τριανταφυλλένια ἐκκλησοῦλα μοῦ θυμίζει τὴν παλιὰ μου θρησκεία στὸν κλεισμένο χῶρο.

Τὰ σπιτάκια γύρω καὶ πέραν ἔχουν γαλήνη ἀπάνταστη. Οἱ ἄνδρες εἶν' ἔξω στὴ δουλειὰ καὶ ἡ γυναῖκες ἀρμονίζουν μέσα τὴν καθημερινὴ ζωὴ τους. Μιὰ ματιὰ σὲ μιὰ στιγμὴ, ποῦ δὲν φαντάζεται κανεὶς, ὅτι ὅσα δὲν σκέπτεται εἶνε ἅπλως διαλείμματα τραγωδιῶν ποῦ παίζονται κάτω ἀπὸ αὐτὲς τῆς ταπεινῆς στέγης, ἀρρώστιες, φτώχειες, ἀπιστίες ἴσως καὶ ἐγκλήματα καὶ ὅσα οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν ἀφέλεια νὰ παίρνουν τραγικὰ ἀπὸ τὸν αἰσθηματικὸν τους κόσμον, καὶ ὅτι ἡ τραγωδίαι αὐτὲς θὰ ἐπαναληφθοῦν σὲ λίγο. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ματιὰ χωρὶς αὐτὴ τὴ συναισθησι σὲ ξεγελάει σὰν νὰ σοῦ δείχνει

μιὰ γῆ ἐπαγγελίας. Παιδάκια ἄθῳα παίξουν στὰ χωράφια.

Σὲ λίγο ὅλα ἀρχίζουν γραμμές, χρώματα, τοπία νὰ σοῦ χαρίζουν μιὰ διαρκέστερη λήθη, ὅπου ἀνάμεσί της χαράσσεται ἡ μεγάλη ἀρμονία τῶν σχημάτων καὶ τῶν τόνων, ἀκούεται ἡ ἀπάνταστη μουσικὴ μέχρι τῶν κρυφῶν ἤχων τοῦ αἰθέρος.

Καὶ στὰ βουνάκια τῶν λατομείων ἡ διαφανομένη μόλις χιονοσκεπαστὴ κορυφὴ τῆς Πεντέλης κρυσταλλίζει στὸν καταγάλανον οὐρανό.

Τὰ πάρα πέρα ὑπόσχονται περισσότερα. Ὁ καιρὸς ὁμως λείπει.

Καὶ γιὰ τόσῳ εἶμαι εὐτυχῆς, πολὺ εὐτυχῆς σήμερα.

ΓΕΡ. ΒΑΚΟΣ

ΓΟΥΛΛΙΕΛΜΟΣ ΤΕΛΛΟΣ

[Ἐπ' ἐνκαιρίᾳ τῆς παραστάσεως, ἡ ὁποία ἐδόθη ἐσχάτως εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μόντε-Κάρλο, τοῦ γνωστοῦ δράματος τοῦ Σίλλερ ὁ «Γουλλιέλμος Τέλλος» παρὰ ἠθοποιῶν τοῦ παρισνοῦ θεάτρον «Odéon» συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον διέγραψε διὰ τὴν ἐκλήθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ θεάτρον τούτου ὁ κ. Ἀντοάν, δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ἄρθρον τοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ Ἀλφρέδου Μεζιέρ περὶ τοῦ ἀνωτέρω ἀριστοτεχνήματος τοῦ Σίλλερ καὶ τῆς συνεργασίας ἐν γένει Σίλλερ καὶ Γκαίτε].

ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας Σίλλερ καὶ Γκαίτε ποίας ὑπηρεσίας ἀνέμενον ἀμφοτέρω ἐκ τοῦ θεάτρον τῆς Βαϊμάρης. Εἶνε ἀκούραστοι εἰς τὸ ν' ἀνταλλάξουν βλέψεις καὶ νὰ δημιουργοῦν σχέδια. Συλλαμβάνουν τὴν ἰδέαν ἐκλεκτικῆς δραματολογίου, ὅπου ὅλαι αἱ μεγάλαι μορφαὶ τῆς τέχνης θὰ γείνουν ἀποδεκταί, ὅπου ὁ Σαίξπηρ θὰ συναντᾷ τὸν Βολταῖρον καὶ τὸν Ρακίναν, ὅπου ὁ «Σιδ» καὶ ὁ «Μιθριδάτης» θὰ ἔχουν τὴν θέσιν τῶν πλησίον τοῦ «Ρωμαίου καὶ τῆς Ἰουλιέττας» καὶ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Καλδερόν. Φιλοδοξοῦν νὰ ἐπιδιώξουν οὕτω τὴν μόρφωσιν τοῦ κοινῆ, ν' ἀναπτύξουν τὴν καλαισθησίαν του, νὰ τὸ ἀποσπάσουν ἐκ τοῦ χυδαίου, τοῦ τετριμμένου, τοῦ πομπώδους, νὰ τοῦ ἐμπνεύσουν τὴν ἀγάπην καὶ τὸ αἶσθημα τῶν ὠραίων πραγμάτων. Τὸ θέατρον αὐτὸ θὰ εἶνε ἀκόμη σχολὴ δι' αὐτοὺς τοὺς ἠθοποιούς, οἱ ὅποιοι θὰ λάβουν μα-

θήματα εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς καὶ ἀξιοπρεπείας. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ὁ Γκαίτε ἦτο τόσο ἀπαιτητικὸς ὥστε ἀπηγόρευε εἰς τοὺς ἠθοποιούς τοῦ θεάτρον τῆς Βαϊμάρης νὰ στρέφουν τὰ νῶτα πρὸς τὸ κοινὸν τῆς σκηνῆς καὶ ἂν ἀκόμη ἐπέβαλε τὸ ἐναντίον ὁ ρόλος, τὸν ὁποῖον ἔπαιζαν.

Ὅλα αὐτὰ τὰ σχέδια ἔχουν κάτι τὸ χιμαιρικόν, ὡς εὐλόγως παρετήρησαν ὁ Ντεβριάν εἰς τὴν ἱστορίαν του περὶ τοῦ Γερμανικοῦ θεάτρον καὶ ὁ Λούουες εἰς τὴν Βιογραφίαν του περὶ Γκαίτε. Δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ ὠφέλεια διὰ τὴν τέχνην ἐὰν ἐπιβάλλῃ κανεὶς εἰς τοὺς ἠθοποιούς ὑποχρέωσιν, ἥτις θὰ ἐδέσμευε τὴν ἐλευθερίαν τῶν κινήσεών των. Καὶ ἂν ἀκόμη παραδεχθῶμεν, ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑποταχθοῦν οἱ ἠθοποιοὶ εἰς στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, τὸ κοινὸν διαφεύγει διευθύνσεως τόσο ἐπακριβῶς διαγεγραμμένης καὶ καταφανοῦς. Ἡ καλαισθησία του δὲν διαμορφοῦται ποσῶς διὰ τῆς τά-

ΣΟΡΟΚΑΑ ΥΠΟ ΓΕΡ. ΒΑΚΟΥ

ξεως.¹ Δέν βλέπομεν συνήθως τὸ θέατρον νὰ ἐξασκῆ πραγματικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἠθῶν. Ἀντιθέτως τὰ ἠθῆ ἐπηρεάζουν τὸ θέατρον. Ἄλλ' ὅσφ χιμαιρικαὶ καὶ ἂν ἦσαν αἱ ἐλπίδες των, ἠδύνατο ἄρα γε ὁ Γκαίτε καὶ ὁ Σίλλερ νὰ ἐπιχειρήσουν κατὶ διάφορον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησαν εἰς Βαϊμάρην; Ἡδύνατο νὰ ἰδρύσουν μεγάλο λαϊκὸν θέατρον χωρὶς τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα παρέχουν μία μεγαλοῦπολις καὶ ἕνα πολυάριθμον κοινόν;

Μακρὰν τοῦ νὰ διαθέτουν τὸν ἀπέραντον πληθυσμὸν τοῦ Παρισιοῦ καὶ τοῦ Λονδίνου, διὰ τὸν ὁποῖον ἔγραφαν ὁ Μολιέρος καὶ ὁ Σαίξπηρ, ἀπευθύνοντο μόνον πρὸς τοὺς κατοίκους πολίχνης ἕξ ἑπτὰ χιλιάδων ψυχῶν. Δέν ἐπλανῶντο λοιπὸν ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπιχειρήσεώς των, ἐγνώριζον, ὅτι δέν ὠμιλοῦσαν πρὸς τὸ πλῆθος, ἀλλὰ πρὸς κοινὸν πολὺ περιορισμένον. Τί ὅμως τιμώτερον τοῦ νὰ μὴ ἀξιοὶ κανεὶς τὰς θορυβώδεις ἐπιτυχίας, αἱ ὁποῖαι ἐξάπτουν τὰς πολυαριθμοὺς συναθροίσεις, ν' ἀποβλέπη εἰς ἀποστολὴν μετριοφρονεστέραν καὶ μᾶλλον ὑψηλὴν, δημιουργῶν ἀπλῶς ἐπὶ σκηνῆς, τὴν ὁποῖαν ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων καθιστᾷ περισσότερον φιλολογικὴν ἢ δραματικὴν, καὶ μεταβάλλει εἰς Σχολὴν καλαισθησίας καὶ ὑγιοῦς φιλολογίας, εἰς τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπαίζοντο μόνον ἐκλεκτὰ ἔργα, θὰ ἐμορφώνοντο ἠθοποιοὶ προσωρισμένοι νὰ

διαδώσουν ἐν Γερμανίᾳ τὴν λεπτὴν διαίσθησιν τοῦ ὠραίου, ἕνα εἶδος δραματικοῦ *Κορσερβατόρ*, ἀναλόγου πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχομεν διὰ τὰ μουσικὰ ἔργα, κατὶ παρόμοιον ἐν μικρογραφίᾳ τοῦ ὅ,τι ὑπῆρξε ἐπὶ μακρὸν παρ' ἡμῖν τὸ «Γαλλικὸν Θέατρον»;

Τέλος κανεὶς δέν θὰ εἴπη, ὅτι ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἦτο ματαία, ἀφοῦ χωρὶς νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῆς «Παρθένου τῆς Ὁρλεάνης» παιχθείσης τὸ πρῶτον ἐπὶ ἄλλης σκηνῆς, ἐκείθεν προῆλθον ὁ «Βαλλενσταϊν», ἡ «Μνηστὴ τῆς Μεσσήνης» καὶ ἰδίως ὁ «Γουλλιέλμος Τέλλος». Διὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ τελευταίου τούτου ἔργου, ὁ Γκαίτε ἐβοήθησε τὸν φίλον του ὡς ἐπίσης εἶχεν ἐργασθῆ διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ «Βαλλενσταϊν.» Αὐτὸς ἔδωκε ἀρχικῶς τὸ θέμα ἀφοῦ πρῶτος ἐσκέφθη νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῆ ὁ ἴδιος. Εἰς ταξιδίον, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησε εἰς Ἑλβετίαν κατὰ τὸ 1797 ἐνεπνεύσθη τὴν ἰδέαν νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν παράδοσιν τοῦ Γουλλιέλμου Τέλλου τὸ μοτίβο ἐπικού ποιήματος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐχρησίμευε ὡς τὸ φυσικὸν πλαίσιον εἰς τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ ταξιδιωτοῦ. Μὴ ἐκτελέσας τὸ σχέδιόν του, ἀφήσας αὐτὸ ὡς καὶ τόσα ἄλλα νὰ ὑπνώττη εἰς τὸ βάθος τῆς διανοίας του ἀφῆκε ὄλον του τὸ ὑλικὸν εἰς τὸν Σίλλερ μὲ τελείαν ἀπάρνησιν τῆς ἰδίας του φιλοτιμίας ὡς συγγραφέως, ἠσθάνθη μάλιστα φιλικὴν καὶ φιλολογικὴν χαρὰν νὰ ζωντανέψῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δέν ἐγνώριζε τὰ ἀλπικὰ τοπία, τὰς μεγάλας καὶ ἀγρίας ὠραιότητας τῶν ἑλβετικῶν βουνῶν.

Γίνεται καταφανὴς ἡ παρέμβασις τοῦ Γκαίτε εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ

¹ Σ. «Καλλιτέχνου». Ἡμεῖς ἀντιθέτως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην φρονοῦμεν, ὅτι ὡς πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Γκαίτε διὰ τὸ *maître*, ὅπως λέγουσιν, τῶν ἠθοποιῶν, αὗται ὑπερορεῖοντο ἀπὸ ἀνωτέραν αἰσθητικὴν, χάριν τῶν ἀπὸ σκηνῆς πλαστικῶν εἰκόνων, ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κοινοῦ αὕτη πρέπει νὰ γίνεταί ἀκριβῶς διὰ τῆς ἀσθητικῆς τάξεως, τὴν ὁποῖαν ὑπαγορεύει τὸ ἀνώτερον πνεῦμα.

έργου ἐξ αὐτῆς τῆς ἀντιλήψεως τοῦ χαρακτήρος τοῦ Γουλλιέλμου Τέλλου, ὅστις δὲν ἀπεικονίζεται ὡς πατριώτης, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπος τῆς καρδιάς καὶ ὡς τίμιος οἰκογενειάρχης, ὅστις δὲν ὑπακούει ποσῶς εἰς πολιτικὰς θεωρίας, ἀλλ' εἰς αἰσθήματα ἀγνώως ἀνθρώπινα, εἰς ἀπλᾶ οἰκογενειακά καθήκοντα. Οὕτω ἤδη ὁ Γκαίτε εἶχε παρουσιάσει τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἐγδμοντ. Ἄλλ' ἄλλη ἀσφαλεστέρα ἀκόμη ἔνδειξις θὰ κατεδείκνυε τὴν συνεργασίαν του καὶ ἂν ἀκόμη μόνος δὲν μᾶς τὸ ἐξωμολογεῖτο. Εἶνε ἡ δροσερότης εἰς τὸ γραφικὸν τῶν περιγραφῶν, εἶνε τὸ τοπικὸν χρῶμα τὸ διακεχυμένον ἐφ' ὄλου τοῦ ἔργου. Ὁ Σίλλερ δὲν θὰ ἐξωγράφιζε τὴν Ἑλβετίαν μὲ τόσην ἀλήθειαν καὶ μὲ τόσον ἀκριβεῖς γραμμὰς ἂν δὲν τὴν εἶχεν ἰδῆ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ φίλου του.

Ἴδου ἐξ ἄλλου πῶς ὁ Γκαίτε ἐπεξήγει εἰς τὸν Ἐκκερμαν τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ «Γουλλιέλμου Τέλλου»:

«Ἐπεσκέφθην διὰ δευτέραν φοράν, τὸ 1797, τὰ μικρὰ καντόνια καὶ τὴν λίμνην τῶν τεσσάρων Καντονίων. Ἡ ἐξαισία αὐτῆ, ἡ λαμπρὰ καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς φύσις μου ἔκαμε τόσην ἐντύπωσιν ὥστε ἠθέλησα ν' ἀπεικονίσω εἰς ποίημα τὴν ποιικίαν τοῦ πλούτου τόσον μοναδικῆς τοποθεσίας. Ἄλλὰ διὰ τὸ δῶσω εἰς τὴν ζωγραφίαν μου περισσότερον ἐνδιαφέρον, περισσοτέραν ζωὴν ἐσκέφθην, ὅτι ἔπρεπε νὰ τοποθετήσω ἐπὶ τῆς ἀξιοσημειώτου αὐτῆς γῆς ἀνθρωπίνους μορφὰς ἐξ ἴσου ἀξιοσημειώτους. Ἡ παράδοσις περὶ τοῦ Γουλλιέλμου Τέλλου, μου ἐφάνη ὅτι ἦτο ἀκριβῶς ὅ,τι ἐζητοῦσα. Ἦμουν ἐμπνευσμένος ἐκ τοῦ ὠραίου αὐτοῦ

θέματος καὶ ἤδη συνεισώρευα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ἐξάμετρά μου. Ἐβλεπα τὴ λίμνην στὴ γαλήνια φωταύγεια τοῦ φεγγαριοῦ καὶ εἰς τὰς κοιλότητας τῶν βουνῶν ἔλαμπε μιὰ διάπτυρος ὁμίχλη. Τὴν ἔβλεπα ἐπίσης τὸ πρωτὶ ὑπὸ τὸ ὠραῖον φῶς τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Εἰς τὰ δάση, εἰς τὰς κοιλάδας, ὅλα ἦσαν ζωὴ καὶ εὐτυχία. Ἐπειτα ἐξωγράφιζα μὲ θυελλώδη καιρὸν καταιγίδα ποῦ ἐφορμᾷ ἀπὸ τὰς χαράδρας καὶ ῥίπτεται στὰ νερά. Δὲν εἶχα ἐπίσης λησμονήσει οὔτε τὰς σιωπηλὰς νύκτας, οὔτε τὰς μυστικὰς συναθροίσεις ἐπὶ τῶν γεφυρῶν καὶ εἰς τὰς στενὰς διαβάσεις τῶν κρημνῶν. Δηγήθην ὅλα τὰ σχέδιά μου εἰς τὸν Σίλλερ καὶ τὸ πνεῦμά του ἤδη ὠργάνωνε εἰς δράμα τὰ τοπία μου καὶ τὰ πρόσωπά μου. Ἐπειτα ἐπειδὴ εἶχα ἄλλα πράγματα νὰ κάμω καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐκτέλεσις τῶν σχεδίων μου ἀνεβάλλετο πάντοτε, ἀφήκα ἐντελῶς τὰ σχέδιά μου εἰς τὸν Σίλλερ, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τότε τὸ θαυμάσιον ποίημά του».

Ἡ παράστασις τοῦ «Γουλλιέλμου Τέλλου» ἐσημείωσε τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης τοῦ θεάτρου τῆς Βαϊμάρης. Ποτὲ δὲν εἶχεν ἐξαρθῆ εἰς τοιοῦτον ὕψος πρότερον. Ἄλλ' οὔτε βραδύτερον ἔφθασε μέχρι τοιοῦτου σημείου. Ὡς εἰς τὸν «Βαλλενστάιν», ὡς εἰς τὴν «Μαρίαν Στούαρτ», ἀλλὰ μὲ περισσοτέραν ἐλευθερίαν καὶ μὲ μεγαλειτέραν δύναμιν, ὡς καλλιτέχνης φθάσας εἰς τὴν πληρεστέραν ἀνάπτυξιν τῆς μεγαλοφυΐας του, ὁ Σίλλερ εἶχεν ἀκολουθήσει τὴν συμβουλήν, τὴν ὁποίαν ὁ Γκαίτε δὲν ἔπαυσε νὰ τοῦ δίδῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν σχέσεών των. Ἄντι νὰ πραγματοποιητῆ τὸ ἰδεῶδες ὡς εἶχε πράξει εἰς τὸν «Δὸν Κάρλον», ἀντὶ νὰ δημ-

ουρηγῆ πρόσωπα a priori ἐκτὸς πάσης πραγματικότητος, καὶ νὰ προσπαθῆ κατόπιν νὰ τὰ ζωντανεύῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς διὰ κοπιώδους ἐντυπώσεως τῆς φαντασίας, εἶχεν ἀντιθέτως ἐξιδανικεύσει τὸ πραγματικὸν λαμβάνων ὡς βεβαίαν ἀφετηρίαν τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας ἢ τὰς ἀφηγήσεις τῆς παραδόσεως. Ὁ Γκαίτε τὸν

εἶχε θεραπεύσει τῆς ὀλεθρίας τάσεως τοῦ νὰ ἐξάγῃ τὰς ὑποθέσεις του ἐκ τῶν ἀορίστων ὄνειροπολημάτων τοῦ ἐγκεφάλου του, ὡς ἐπίσης τὸν εἶχε καθοδηγήσει εἰς τὴν τόσον ἀναγκαίαν σπουδὴν τῆς ζωῆς πραγματικότητος ἢ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος.

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΜΕΖΙΕΡ
*Ακαδημαϊκός

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

Ἡ τέχνη εἶνε ἀπεριόριστη. Τὰ ἔργα της δυστυχῶς ὠρισμένα.

** Ὁ Θεὸς ὑπῆρξε πρῶτα χημικὸς καὶ ἔπειτα ζωγράφος.

** Γαυὶ ἀρὰ γε αἱ γραμμαὶ τῆς Δημιουργίας ἀνταποκρίνονται μὲ τὸ ἀνθρώπινον καλλιτεχνικὸν αἶσθημα; Ἡ ἀνταπόκρισις αὐτὴ εἶνε φανερὸν σημεῖον τοῦ ἀνωτέρου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

** Ἡ τέχνη ποῦ ἔχει ὡς ὄρον ἀπαραίτητον τὸν συγχρονισμόν δὲν εἶνε ποτε ἡ ἀνωτέρα τέχνη.

** Ἴσως ἡ ζωὴ ἔξω ἀπὸ τὰς πόλεις συνταυτίζεται περισσότερον μὲ τὸ ἀνώτερον καλλιτεχνικὸν αἶσθημα.

** Εἶνε φεύτικο εἰς τὴν μουσικὴν ὅ,τι ἀπηχεῖ μόνον μὲ τοὺς καθωρισμένους, τοὺς τυπικοὺς νόμους τῆς ἁρμονίας.

** Καὶ πολλοὶ μουσικοὶ παίζονται ἀπὸ τὰ ὄργανά των, δὲν τὰ παίζουν.

** Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ μουσικὴ σκέψις εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν διατύπωσιν ἐνὸς χρώματος, πρὸς τὴν διμύρφωσιν μιᾶς πλαστικῆς εικόνας, πρὸς τὴν διαγραφὴν μιᾶς ὠραίας φράσεως.

** Ἄν πῆς «ἐθνικὴν μουσικὴν» εἶνε ἀστέιον. Ἡ μόνη τέχνη ποῦ δὲν ντύνεται μὲ ἐθνικὸν ἐνδύμα εἶνε αὐτὴ.

** Ὁ Θεὸς δὲν ἀναγνωρίζει πατριδοκαπηλείαν εἰς τὰς τέχνας. Δι' αὐτῶν μίαν ἡμέραν θὰ ἐνώσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἰς μίαν κοινωνίαν.

** Θὰ ἔλθῃ ὥρα ποῦ κάθε ἀνθρώπος θ' ἀκούῃ εἰς τὸ διάστημα μουσικῆν, τὰς ἰδίας του σκέψεις.

** Ἡ «Ρυθμικὴ Γυμναστικὴ» τοῦ Ἑλβετοῦ μουσικοπαιδαγωγοῦ Δαλκρόζ, τὴν ὁποίαν εἰσήγαγε εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ Ὁδεδιον Δόππινερ, εἶνε ἕνα μέσον προδιαθέσεως πρὸς τοιαύτην εὐτυχίαν.

** Ἡ «Ρυθμικὴ Γυμναστικὴ» εἶνε ἀκόμη προωρισμένη νὰ κάμῃ τὸν ἀνθρώπον πλέον ἐλεύθερον εἰς τὰς κινήσεις του, συνειπῶς νὰ αἰσθανθῇ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς.

** Τὰ χτυπητὰ χρώματα εἶνε τὰ ὠραιότερα. Οἱ ζωγράφοι ποῦ τὰ ἀποφεύγουν, δὲν ἠξεύρουν νὰ τὰ συνδυάσουν.

** Νὰ ζῆς πολὺ γὰρ νὰ ἐργάζεσαι πολὺ. Τότε ἡ ἐργασία εἶνε ἀπλῆ διασκέδασις.

** Τότε ἀκόμη ἂν σοῦ κλείουν ἀπὸ δῶ τὸν δρόμον, θὰ βρῆς χίλιους ἄλλους νὰ περάσῃς.

** Καὶ μὴ φοβάσαι, ὅτι ὁ λεγόμενος ἀγὼν τῆς ζωῆς μπορεῖ νὰ σὲ συντρέψῃ.

ἔργον τῶν πολεμικῶν της εἰκόνων, ὅλης τῆς μακρᾶς σειρᾶς συνθέσεων ἐμπνευσμένων ἐκ τῆς μακεδονικῆς καὶ ἡπειρωτικῆς ἐκστρατείας.

** Ἡ Σάρρα Μπερνάρ ἐπαρασημοφορήθη τέλος διὰ τοῦ παρασήμου τῆς Λεγεώνας τῆς Τιμῆς.

** Δὲν τῆς τὸ ἔδωκαν μόνον διὰ τὴν τέχνην της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ζῆλόν της ἐν γένει πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἀκατάβλητον ἐπιμονὴν πρὸς ἀένναον δρᾶσιν.

** Ἡ Σάρρα Μπερνάρ ταξιδεύει εἰς ὅλον τὸν κόσμον μὲ μεγαλειότητα εὐχέρειαν καὶ ταχύτητα ἀπὸ ὅσων χρειάζονται πολλοὶ Ἀθηναῖοι διὰ νὰ φθάσουν ἀπὸ τὴν πλατείαν τῆς Ὀμονοίας εἰς τὸ Σύνταγμα.

** Μόλις ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Παρίσι ἀντὶ ν' ἀναπαυθῆ σχηματίζει ἀμέσως ἓνα θίασον, νοικιάζει ἓνα θέατρον καὶ δημιουργεῖ ἀμέσως δικήν της θεατρικὴ κίνησι.

** Ὄταν τῆς μένη καιρὸς ζωγραφίζει, κάνει γλυπτικὴν καὶ γράφει ἄρθρα εἰς τὰς ἐφημερίδας.

** Καὶ ἡ γυναῖκα αὐτῆ πρὸ εἰκοσιπενταετίας δὲν εἶνε πλέον εἰς τὴν πρώτην νεότητα.

** Ἡ παρασημοφορία τῆς μεγάλης ἡθοιοιοῦ ὀφείλεται εἰς τὸν νέον Ὑπουργὸν τῶν Καλῶν Τεχνῶν κ. Βιβιάνι, ὁ ὁποῖος ἐπαρασημοφόρησε πολλοὺς ἐπιστήμονας, συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνους καὶ ἄλλους ἐξ αὐτῶν προήγαγε εἰς ἀνώτερα παράσημα.

** Οὕτω ὁ Μεγαλόσταυρος ἐδόθη εἰς τὸν Ἑρνέστον Λαβίς, ὁ ἀνώτερος ταξίαρχος εἰς τὸν Κάρολον Ρισέ (βραβεῖον Νόμπελ).

** Κατώτερα παράσημα ἔλαβον ὁ μουσικὸς Κάμιλλος Ἑρλάγκερ καὶ ὁ γνωστὸς ἐν Ἑλλάδι δραματικὸς συγγραφεὺς Καγιαδέ.

** Ὁ Βερνάνδος Μπουτιέ, καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γενεύης ἐξέδωκε ἐνδιαφέρον βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον συνεκέντησε τὰς περὶ Ζάν-Ζακ Ρουσσώ διαλέξεις του.

** Μεταξὺ ἄλλων περὶ τῶν δοξασιῶν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου ποῦ ἀναφέρει ὁ κ. Μπουτιέ εἶνε, ὅτι ὁ Ρουσσώ ἐπρέσβευεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε φύσει ἀγαθὸς καὶ ἂν ἐξεφυλλίσθη τοῦτο εἶνε σφάλμα τῆς κοινωνίας καὶ ἡ πλάνη τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἠθέλησε νὰ ζήσῃ κοινωνικῶς.

** Τὸ θέατρον «Ἀντοάν» στὸ Παρίσι παριστάνει τώρα τοὺς «Μεγάλους Ἀστους», νέον ἔργον τοῦ Αἰμίλιου Φάμπρ, συγγραφέως τοῦ «Δημοσίου βίου», τῶν «Θυμάτων», τοῦ «Τίμωνος τοῦ Ἀθηναίου» κλπ.

** Ὁ Αἰμίλιος Φάμπρ πρὸ τοῦ γείνη δραματικὸς συγγραφεὺς ἦτο υπάλληλος εἰς κατάστημα γουναρικῶν καὶ υπέφερε μεγάλη φτώχεια.

** Ἀντιθέτως εἰς τὴν Μείζονα Ἑλλάδα ἡ καλλιτέρα ἐξέλιξις διὰ πολλοὺς εὐσυνειδήτους ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης, θὰ ἦτο νὰ γείνουν υπάλληλοι γουναρικῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

** Τώρα τελευταίως ἡ ρωσικὴ φιλολογία ἐκδηλώνεται μὲ μικρὰ κομματάκια.

** Τὰ μεγάλα μυθιστορήματα εἶνε ἐξαιρέσεις καὶ δὲν διαβάζονται πολὺ.

** Σχεδὸν ὅλοι οἱ συγγραφεῖς οἱ ἀξιοὶ λόγου τῆς σήμερον εἶνε εἴτε ποιηταί, εἴτε δοκιμογράφοι, εἴτε συνθέται μικρῶν διηγημάτων.

** Ὁ Τζεχῶφ, ὁ ὁποῖος ἔγραψε εἴκοσι τόμους μικρῶν διηγημάτων εἶνε ὁ καταστάσας τὸ σύντομον διήγημα δημοφιλές.

** Περὶ τὰ 80 τοῖς, ἑκατὸν τῆς φιλολογικῆς ὕλης, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη μετὰ τὸν θάνατόν του εἶνε συλλογαὶ μικρῶν διηγημάτων.

** Ὁ Φαιδὸρ Σολογκούπ εἶνε ὁ ἐξυπνότερος καὶ ὁ πλέον ἐκκεντρικὸς τῶν σημερινῶν φιλολόγων τῆς Ρωσσίας.

** Τὸ πλεῖστον τοῦ ἔργου του εἶνε σκοτεινὸν καὶ δὲν ἀρέσει εἰς τὸν ἀστυκὸν κόσμον. Ἐν τούτοις κάθε τόμος του περιέχει καὶ πού συγκινεῖ καὶ προκαλεῖ σκέψεις.

** Ἐχει ἐκδώσει ἕως τώρα δώδεκα τόμους μικρῶν διηγημάτων.

** Ὁ δωδέκατος ἐξεδόθη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 70 διηγήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων δὲν καταλαμβάνει οὔτε μίαν σελίδα.

** Ἐν τούτοις ὁ Σολογκούπ δὲν ἔγινε διάσημος διὰ τὰ μικρὰ του διηγήματα, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὰ μεγαλιέτερα του.

** Ἰδοὺ μερικοὶ τίτλοι ἐκ τῶν μικροσκοπικῶν διηγημάτων τοῦ Σολογκούπ: «Τὰ κριά», «Ἰσότης», «Ἐνα κομμάτι ζάχαρι», «Λαμπρὰ θέσις».

** Τὸ ἔργον τοῦ Σολογκούπ ἀναμφιβόλως θὰ ζήσῃ.

** Ὁ συγγραφεὺς φέρει τὰς ιδέας τῆς ἐποχῆς του καὶ τὰς παρουσιάζει μὲ τολμηρὰν φαντασίαν.

** Πολὺς λόγος γίνεται ἀπὸ τινος διὰ τὴν ἀγλῖδα ποιήτριαν Μαργαρίταν Γουδς.

** Γράφουν περὶ αὐτῆς, ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ οὐδεὶς τῶν ζώντων συγγραφέων δικαιούται περισσότερον τοῦ τίτλου τοῦ δημιουργοῦ ὅσον αὐτή.

** Ἡ Μαργαρίτα Γουδς ἐνεφανίσθη διὰ πρώτην φοράν μὲ ἑμμετρα διηγήματα τὸ 1887.

** Μεταξὺ τῶν ἔργων της ἡ «Προγκήπισσα τοῦ Ἀννοβέρου» μικρὰ τραγωδία εἰς στίχους.

** Ἐσχάτως τὰ ποιητικὰ ἔργα τῆς Γουδς ἐξεδόθησαν εἰς συλλογὴν.

** Οἱ συγγραφεῖς γράφουν περὶ αὐτῶν ὅτι εἶνε βαθύσκεπτα, ὄνειρώδη καὶ συγχρόνως γεμάτα ζωὴν.

** Ἐπίσης θαυμάζεται ἡ μορφή τῆς συνθέσεώς των διὰ τὴν τελειότητα καὶ τὴν ἐνότητα αὐτῆς.

** Ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς Αἰμίλιος Μπουτρού, φιλόσοφος καὶ ἱστορικὸς, διαδεχθεὶς τὸν στρατηγὸν Λαγκλόα, τοῦ ὁποῖου καὶ ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον.

** Τὸν νέον ἀκαδημαϊκὸν ἐδέχθη καὶ προσεφώνησε ὁ Παῦλος Μπουρζέ.

Ἡ Ἱστορία

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκδίδεται τὸ πρῶτον τεῦχος ἐκ σελ. 64 μετὰ ωραίων εἰκόνων τῆς Ἱστορίας τοῦ Βαλκανοτουρκικοῦ πολέμου (Συμβολὴ εἰς τὰ σύγχρονα γεγονότα) ὑπὸ Γερ. Βάκου. Ἐκδότης, τὸ βιβλιοπωλεῖον Δ. Δημητράκου, ὁδὸς Σταδίου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δημ. Π. Ταγκόπουλος: Ὁ Ἀρχισυντάκτης σάτυρα εἰς τρία μέρη. — Οἱ ἀπόγονοι, διήγημα.

ΑΔΙΕΥ

(«Κιθάρισμα» διὰ Κλειδοκύμβαλον)

Andante

ΠΟΙΗΣΙΣ ΑΛΦΡΕΔΟΥ ΔΕ ΜΥΣΣΕ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΕΡ. ΒΩΚΟΥ

Piano

Canto

A D I E U

Adieu! je crois qu'en cette vie
Je ne te reverrai jamais.
Dieu passe, il t'appelle et m'oublie;
En te perdant, je sens que je t'aimais

Pas de pleurs, pas de plainte vaine
Je sais respecter l'avenir.
Vienne la voile qui t'emmena,
En souriant je la verrai partir

Tu t'en vas pleine d'espérance
Avec orgueil tu reviendras;
Mais ceux qui vont souffrir de ton absence,
Tu ne les reconnaîtras pas

Adieu! tu vas faire un beau rêve
Et t'enivrer d'un plaisir dangereux
Sur ton chemin l'étoile qui se leve
Longtemps encore éblouira tes yeux

Un jour tu sentiras peut-être
Le prix d'un cœur qui nous comprend
Le bien qu'on trouve à le connaître
Et ce qu'on souffre en le perdant

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια.

Τροποποιηθείσης τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς Τραπεζικὰ Γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ ἐπὶ προθεσμίᾳ, δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τῶ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτοῖς καταθέσεις εἰς Τραπεζικὰ Γραμμάτια ἀποδοτέας ἐν ὄψει ἢ ἐν ὠρισμένη προθεσμίᾳ ἐπὶ τόκῳ:

1 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10,000, πέρα τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος μέχρι 50,000 δραχμῶν πέρα δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1/2 τοῖς 0/0. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεχταὶ καὶ εἰς ἀνοικτῶν λογαριασμῶν παραδιδόμενου τῶ καταθέτη βιβλιαρίου λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν.—2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἕξι μηνῶν τοῦλάχιστον.—2 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἑν ἔτος τοῦλάχιστον.—3 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον.—4 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἔτη τοῦλάχιστον ὡς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕἰΣ ΧΡΥΣΟΝ. Δέχεται ἐπι ἐντόκους καταθέσεις εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέας ἐν ὠρισμένη προθεσμίᾳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ:

1 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ καταθ. 6 μην. τοῦλάχιστον	3 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ καταθ. 4 ἐτῶν τοῦλάχιστον
2 > 0/0 > > > > 1 ἔτους >	3 > 0/0 > > > > 5 >
2 1/2 > 0/0 > > > > 2 ἐτῶν >	

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται παρὰ τῶ Κεντρικῷ καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ. — Μεταχειρίζεσθε τὸν ἐθνικὸν μας φωτισμὸν δι' οἰνοπνεύματος ἐκ σταφίδος. Εἶνε ὁ διαυγέστερος καὶ οικονομικώτερος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΑΜΙΑΝΤΩΝ.—Ζητεῖτε πάντοτε τὰ παρὰ τῆς Ἐταιρείας ἠγγυημένα ἀμιάνα
"ΒΟΤΡΥΣ"

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 60.000.000.—ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Ἑλλάδι: Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρω, Καλάμιας, Τριπόλει, Βόλω, Λαρίσση, Ἀργινίφ. Καρδίττη, Θεσσαλονίκη, Καβάλλα, Σέρραϊς, Ἰωαννίνοις, Χανίοις, Ἡρακλείω, Ρεθύμνη, Χίω, Λιμένι-Βαθέος (Σάμου).—Ἐν Ἰουρκεῖα: Ἐν Κωνσταντινουπόλει, (Ἰ/σθημα ἐν Γαλατὰ μετὰ Πρακτορείου ἐν Σταμπούλ), Ἀμισσῶ, Κερκασσόντι, Σμύρνη, Μερσίνη.—Ἐν Ἀλγύπτω: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Καῖρω (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Mousky), Ζαγαζίκ.—Ἐν Σουδάν: Ἐν Χαρτούμ.—Ἐν Κύπρῳ: Ἐν Λεμεσῶ.—Ἐν Γερμανίᾳ: Ἐν Ἀμβούργῳ (Domhof - Mönckeberg Strasse 18).—Ἐν Ἀγγλίᾳ: Ἐν Λονδίνω (No 22 Fenchurch Street).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ. — Στέφ. Φραγκιάδης, (Ἀντιπρόεδρος καὶ Διοικῶν Σύμβουλος), Ἰάκωβος Μπαννιέ, (Διοικῶν Σύμβουλος) Ἐπαμ. Ἐμπερικίος, (Διοικῶν Σύμβουλος), Κ. Βέσουγκ, Ἐδστ. Ἐγγενίδης, Α. Ζαρτφης, Ἐμμ. Α. Μπενάκης, Ἰω. Μπότσης, Βαρῶνος δὲ Νεφλίτς, Μαρκήσιος δὲ Ρεβερσῶ, Ἐμμ. Ροδοκανάκης, Μιχ. Σαλβάγος, Διον. Στεφάνου.—Γενικὸς Διευθυντής: ἸΩΑΝΝΗΣ Κ. ΗΛΙΑΣΚΟΣ.

Διεύθυνσις Τηλεγραφικὴ: ΑΘΗΝΑΪΚΗΝ—ATHENOCLES

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν τραπεζικὴν ἐργασίαν, προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, εἰσπράξεις τοκομεριδίων, παντὸς εἴδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς, ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τῶ ἐσωτερικῷ καὶ τῶ ἐξωτερικῷ, ἀνοίγει τρέχοντας λισμοὺς ἠγγυημένους, δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὄρους λίαν εὐνοϊκοῦς διὰ τὸ κοινόν.—Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς χρυσόν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πληρωσῆς τόκων: 3 0/0 εἰς πρώτην ζήτησιν, 3 1/2 0/0 διὰ καταθέσεις ἕξι μηνῶν, 4 0/0 διὰ καταθ. ἐνὸς ἔτους, 5 0/0 διὰ καταθέσεις δύο ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα. Αἱ εἰς χρυσόν καταθέσεις εἶνε ἀποδοτέαι, εἰς δὲ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῶ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους. Διὰ τὰς εἰς τὸ Ταμειυτήριόν τῆς, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην, καταθέσεις ὡς καὶ διὰ τὰς χάριν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, πληρώνει τόκον 4 0/0.

Δ. Η. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΑΤΡΟΣ ΕΙΔΙΚΟΣ

Παθήσεων ὤτων, ρινῶν, λάρυγγος καὶ διαταραχῶν φωνῆς καὶ λαλιᾶς ἐκπαιδευθεὶς ἐπὶ τετραετίαν ἐν Βιέννῃ καὶ Παρισίοις. Δέχεται ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Ἁγίου Κωνσταντίνου 5α (Ὁμόνοια).

Η ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ ΕΡΙΚΑ

ἀπὸ ἀλουμίνιον μετὰ τῆς θήκης κοιλὰ 3, Δρ. 330.
ἀντίγραφα 10, δύο χρώματα.

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Σταδίου — Κοραῆ

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

“ΜΟΥΣΙΚΗ,”

ΑΘΗΝΑΙ. — 13-15. Στοά 'Αρσακείου. — ΑΘΗΝΑΙ.

“Ολαί αί νεώτεραι συνθέσεις των 'Ελλήνων μουσικῶν, ἤτοι Σαμάρα, Λαυράγκα, Σακελλαρίδου, Λαμπελέτ, Ροδίου, Κοκκίνου, Ξανθοπούλου, Κάισαρη, Ρεμαντιά, Γκρεκ κ.λ.π.

Μέγας πλοῦτος εὐρωπαϊκῶν ἐκδόσεων. “Ολα τὰ μελοδράματα γαλλιστί, γερμανιστί, ἰταλιστί. — Πλήρης κλασική μουσική ὄλων τῶν ἐκδόσεων δι' ὅλα τὰ ὄργανα. — Λανειστική βιβλιοθήκη — Ὅργανα καί ἐξαρτήματα αὐτῶν μέ μηνιαίας δόσεις. — Πιάνα διά πώλησιν καί ἐνοικίασιν. — Εἰδικὸν τμήμα παραγγελιῶν.

ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΗΣ

ΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΟΥ Χ. ΚΟΥΡΑΚΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 5

Εἰς τόπον ὅπου ἡ ὑγιεινὴ καί ἡ ἀνεσις τοῦ σπιτιοῦ εἶνε τὰ πλέον παρημελημένα πράγματα ὁ κ. Χ. ΚΟΥΡΑΚΟΣ ἀληθινὸς ἐκπολιτιστὴς τῶν Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ τὰς καλλιτέρας ἐγκαταστάσεις λουτήρων μετὰ θερμοσίφωνες, μαγειρείων, τὰ ὅποια διὰ τῆς ἰδικῆς τῶν καισίου ὄλης ἐπιτρέπουσιν τὴν ὑπάρχη ζεστοῦ νεροῦ εἰς ὅλα τὰ δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ, calorifères τελειοτάτου συστήματος καί μέ τιμὰς ἀνεπιδεκτικῶν παντὸς συναγωνισμοῦ. Αἱ κατὰ τὰ τελευταία ἔτη ἐγκαταστάσεις calorifères ὑπῆρξαν πλείσται. Ἀναφέρονται τὸ ἀνάκτορον τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου, τὴν Ἀθηναϊκὴν Λέσχην, τὸ μέγαρον τῆς Κας Ἰφιγενείας Συγγροῦ, τὴν Τράπεζαν Σαμιωτάκη, τὰς οἰκίας Σαμιωτάκη, Πετροκοκκίνου, Ἀντωνιάδου, Μεσσαλᾶ, Καλλιφρονᾶ, Χαροκόπου, Καναβαριώτη, Ράλλη, Κισσοπούλου, Ρουσσάκη, Παπαδάκη κ.λ. κ.λ. Ο κ. Κουράκος πωλεῖ θερμίστρας αἰθουσῶν παντὸς συστήματος, ἔχει τοὺς καλλιτεχνικωτέρους νιπτήρας καί ὅλα τὰ εἶδη τῆς τουαλέτας. Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸ ὠραιότατον ἐπὶ τῆς οδοῦ Πανεπιστημίου κατάστημά του, τὸ ὅποσον τιμᾶ τὰς Ἀθήνας, εἶνε ὡς μία ἐπίσκεψις, εἰς ἕκθεσιν ὑγιεινῆς. Τὸ τιμολόγιον ἀσυναγώνιστον, ἡ δὲ ἐκτέλεσις ταχὺτάτη.

ΕΞΕΔΩΘΗ ΤΟ 1^{ΟΝ}, 2^{ΟΝ}, 3^{ΟΝ} ΚΑΙ 4^{ΟΝ} ΤΕΥΧΟΣ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΤΑΡΡΕΟΥΣΑ

Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ 1801 μέχρι τοῦ 1913, μετὰ ἹΣΤΟΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΩ ΕΙΡΗΝΗΣ, κατὰ τὸν φιλέλληνα Ὀδλ. Μίλλερ.

Μετὰ 235 εἰκόνων, τοπίων καί προσώπων καί 5 ἐγχρωμῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν. Ἐκδοθήσεται εἰς 14 τεύχη κατὰ 15ήμεριαν.

ΤΙΜΗ ἐκάστου τεύχους . . . . . Δραχ. 1.—
Προπληρωτέα ὄλου τοῦ ἔργου . . . . . » 12.—
Διὰ τὸ ἐξωτερικόν . . . . . » 13.—

Ἐκδοσις Βιβλιοπωλείου «Ἐστίας» Ἰωάννου Δ. Κολλάρου ἐν Ἀθήναις.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ “ΑΠΟΛΛΩΝ,”

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1899

ΑΘΗΝΑΙ. — Ὁδὸς Φειδίου 3. — ΑΘΗΝΑΙ

Ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Λόττνερ διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, ἐπίσης ὄργανικῆ καί φωνητικῆ μουσικῆ, κλειδοκύμβαλον, τετράχορδον, βάρβιτος, συμφωνικὴ μουσικὴ τῆς αἰθούσης, φόρμα, χορφοδία κτλ. Ἡ διδασκαλία γίνεται παρὰ τῆς Διευθυντρίας Κας Λίνας φὸν Λόττνερ, τῶν καθηγητῶν κ.κ. Καρόλου Μπέμμερ (βιολοντζέλο, musique d'ensemble, χορφοδία), Ι. Σαίφερ (βιολίον) καί ἄλλων δοκιμῶν καθηγητῶν καί διδασκαλισσῶν. Ἐπίσης προσελήφθη ἡ Ἄνις Ρίτερ ἐκ τοῦ Heilerau διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ρυθμικῆς γυμναστικῆς πρώτῃν φορᾶν εἰσαγομένης εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τοῦ Ὁδεῖου Λόττνερ. Εἰς τὸ Ὁδεῖον Λόττνερ ἐφοίτησαν καί ἔλαβον τὸ μουσικὸν τὸν δῖπλωμα καί φοιτοῦν μαθηταί καί μαθήτριά ἐκ τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ. Διὰ πληρεστέρας πληροφορίας στέλλεται εἰς πάντα αἰτῶντα κανονισμὸς καί πρόγραμμα διδασκαλίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΚΙΟΛΜΑΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ. — Πλατεία Συντάγματος.

Παγκόσμια εἰσιτήρια διὰ ταξείδια ἀνά τὴν ὑφήλιον. — Δίδονται πληροφορίαι καί καθορίζονται σχεδία ταξείδιων δι' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἀπαλλάσσεται ὁ ταξιδιώτης παντὸς περιττοῦ κόπου καί ἐξόδου.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

ΚΑΤΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΕΔΩ

ΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ

Εἶνε σὺν ἑνα νοικοκυρεμένο σκίτι, καθαρό, περιποιημένο, ζεστὸ τῶρα τὸ χειμῶνα, ποῦ περνᾶτε ἄραιες ἡμέρας μέ ἄκραν περιποίησην, καθαριότητα καί εἶδη ἀγνὰ πρῶτης τάξεως γάλα, σοκολάτες, τζάγια, φρέσκα αὐγά, πάστες, ὅλα τὰ ἡδύποτα καὶ τὸ περίφημον ΚΟΑΝΤΡΟ.

Σ. Π. Α. Π.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

- 6.30 π.μ. Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Τρίπολιν, Μεγαλόπολιν, Κυπαρισσίαν, Καλάμας.
- 7.05 » Διὰ Κόρινθον, Καλάβρυτα, Πάτρας, Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Ὀλυμπίαν.
- 8.20 » Διὰ Κόρινθον καί τὰς μέχρι Ἀκράτας στάσεις.
- 1.00 μ.μ. Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Πάτρας.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΑΤΡΩΝ

- 7.30 π.μ. Διὰ Κόρινθον, Ἀθήνας.
- 11.40 » Διὰ Καλάβρυτα, Κόρινθον, Ναύπλιον, Ἀθήνας.
- 6.30 » Διὰ Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Ὀλύμπια, Κυπαρισσίαν, Καλάμας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν.
- 3.45 μ.μ. Διὰ Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Ὀλύμπια.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΚΑΛΑΜΩΝ

- 7.00 π.μ. Διὰ Κυπαρισσίαν, Ὀλύμπια, Πύργον, Πάτρας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν, Ναύπλιον, Ἀθήνας.
- 12.05 » Διὰ Πύργον, Ὀλύμπια, Τρίπολιν.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

- 4.40 μ.μ. Ἐκ Πατρῶν, Τριπόλεως, Ναυπλίου.
- 6.15 » Τοπικὴ ἐκ Κορίνθου.
- 7.05 » Ὀλυμπίων, Πύργον, Κυλλήνης (λουτρώων), Πατρῶν, Καλαβρύτων.
- 8.05 » Ἐκ Καλαμῶν, Κυπαρισσίας, Μεγαλόπολεως, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

1000 χιλίόμε.	<table border="0"> <tr> <td>Α' Θ.</td> <td>Δρ. 90</td> <td rowspan="3"> διαρκείας</td> </tr> <tr> <td>Β'</td> <td>» 75</td> <td rowspan="3"> 6 μηνῶν</td> </tr> <tr> <td>Γ'</td> <td>» 45</td> </tr> </table>	Α' Θ.	Δρ. 90	διαρκείας	Β'	» 75	6 μηνῶν	Γ'	» 45
Α' Θ.		Δρ. 90	διαρκείας						
Β'		» 75			6 μηνῶν				
Γ'	» 45								
ἐκπτώσις 25%									
2500 χιλίόμε.	<table border="0"> <tr> <td>Α' Θ.</td> <td>Δρ. 210</td> <td rowspan="3"> διαρκείας</td> </tr> <tr> <td>Β'</td> <td>» 175</td> <td rowspan="3"> 12 μηνῶν</td> </tr> <tr> <td>Γ'</td> <td>» 105</td> </tr> </table>	Α' Θ.	Δρ. 210	διαρκείας	Β'	» 175	12 μηνῶν	Γ'	» 105
Α' Θ.		Δρ. 210	διαρκείας						
Β'		» 175			12 μηνῶν				
Γ'	» 105								
ἐκπτώσις 30%									

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἰσχύοντα μεταξὺ Πειραιῶς, Ναυπλίου, Μύλων, Κορίνθου, Κυλλήνης, Πύργου, Ὀλυμπίων.

Α' θ.	εἰρήσ.	Δρ. 504	ἐξαιμ.	294	τοίμ.	168
Β' θ.	»	» 362	»	211	»	121

ΟΙ ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΟΙ

Δ. ΠΡΟΜΠΟΝΑ

ΑΘΗΝΑΙ. — Ὁδὸς Πειραιῶς 5.

ΔΥΝΑΣΘΕ ΔΙ' ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

να θεραπεύσετε ριζικῶς τὸ στόμα σας, να σφραγίσετε, να κάμτε ὀδόντιες τεχνητοὺς ἢ χρυσοὺς στερεοὺς καί εὐθηνοῦς παρὰ τῷ κ. ΜΠΟΣΙΝΑΚΗ, ὁδὸς Δάφνου 10. (Πλατεία Ὁμοιοῦς).

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

— ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ ΚΑΙ ΜΠΑΡΤ —

ΑΘΗΝΑΙ — Πλατεία Συντάγματος — ΑΘΗΝΑΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ

Τηλ. 215. Έν Αθήναις, οδός Γ' Σ/βρίου 27.

Έγκαταστάσεις κεντρικής θερμάνσεως (Calorifère)
Θερμάστροι, Θερμοσίφωνες, Λουτήρες, Ηλεκτρι-
κοί λαμπτήρες Τανιά

ΔΡΑΓΩΝΑΣ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

ΑΘΗΝΑΙ — ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ 2.000.000

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ. — Έν Αθήναις, οδός Σταδίου 33.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΣ

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ

Υφηγητού του Πανεπιστημίου

ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ διά θεραπείας και
εγχειρίσεις όλων των όφθαλμικών νοσημάτων.

ΑΘΗΝΑΙ. — ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 20

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΑΠΝΙΣΤΑΣ

ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

“ΙΔΕΑΛ”

N. ΣΤΑΜΟΥΛΗ

52 Όδος Πανεπιστημίου (Χαντζία) και γωνία του
ηλεκτρικού σταθμού Πειραιώς-Αθηνών (Όμόνοια).

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο “ΤΙΤΑΝ”

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1902

ΤΣΙΜΕΝΤΟ ήγγυημένον εξαιρετού ποιότητος, άνώτερον των πλείστον όμωνύμων και έφά-
μιλλον των άριστων ευρωπαϊκών προϊόντων. ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Όδός Σταδίου 33. — Αριθ. τηλεφ. 426.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΟΥΛΟΠΟΥΛΟΙ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΑΙ

34 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 34

ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ

ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Τόκοι καταθέσεων προς 4 1/2 %
εις πρώτην ζήτησιν

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια.

Τροποποιηθείσης της κλίμακος των τόκων των εις τραπεζικά γραμμάτια νέων εντό-
κων καταθέσεων έν όψει η επί προθεσμίη, δηλοποιείται, ότι από 15 'Απριλίου 1909 η
Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος δέχεται παρά τε τῆ Κεντρικῆ Καταστήματι και τοις
Υποκαταστήμασιν αὐτοῖς καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια αποδοτέας έν όψει η έν
ώρισμένη προθεσμίη επί τόκω :

1 1/2 τοῖς % κατ' έτος διά τὰς έν όψει αποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δο. 10.000,
πέρα του ποσοῦ τούτου του τόκου ορίζομένου εις 1 τοῖς % κατ' έτος μέχρι 50,00 δραχ-
μῶν· πέρα δέ του ποσοῦ τούτου εις 1/2 τοῖς %· Αἱ καταθέσεις αὐταί γίνονται δεκταί και
εις άνοικτόν λογαριασμόν παραδιδομένου τῆ καταθέτη βιβλιαρίου λογαριαμοῦ και βιβλια-
ρίου έπιταγῶν. — 2 τοῖς % κατ' έτος διά τὰς καταθέσεις τὰς αποδοτέας μετά **έν μηνος**
τουλάχιστον. — 2 1/2 τοῖς % κατ' έτος διά τὰς καταθέσεις τὰς αποδοτέας μετά **έν έτος**
τουλάχιστον. — 3 τοῖς % κατ' έτος διά τὰς καταθέσεις τὰς αποδοτέας μετά **δύο έτη**
τουλάχιστον. — 3 1/2 τοῖς % κατ' έτος διά τὰς καταθέσεις τὰς αποδοτέας μετά **τέσσαρα**
έτη τουλάχιστον. — 4 τοῖς % κατ' έτος διά τὰς καταθέσεις τὰς αποδοτέας μετά **πέντε έτη**
τουλάχιστον ὡς και διά τὰς πέρα των πέντε έτῶν η τὰς διαρκείς.

Καταθέσεις εις χρυσόν.

Δέχεται έτι έντόκουσ καταθέσεις εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας 'Αγγλίας, απο-
δοτέας έν ώρισμένη προθεσμίη η διαρκείς επί τόκω :

1 1/2 τοῖς % κατ' έτος διά καταθέσεις	6 μηνῶν τουλάχιστον
2 τοῖς % » » » » » » » » » »	1 έτους » » » » » » » » » »
2 1/2 » » » » » » » » » » » » » »	2 έτῶν » » » » » » » » » »
3 » » » » » » » » » » » » » » » »	4 έτῶν » » » » » » » » » »
4 » » » » » » » » » » » » » » » »	5 έτῶν » » » » » » » » » »

Αἱ όμολογίαί των έντόκων καταθέσεων εκδίδονται κατ' εκλογήν του καταθέτου όνο-
μαστικά η άνόνημοι.

Τὸ κεφάλαιον και οἱ τόκοι των όμολογιῶν πληρώνονται παρά τῆ Κεντρικῆ καταστή-
ματι και τῆ αίτήσιν του καταθέτου παρά τοῖς Υποκαταστήμασι της Τραπέζης εις τὸ αὐτὸ
νόμισμα εις δ έγένετο η κατάθεση.

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 16

Αριθ. Τηλεφ. 374

ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΒΟΛΒΟΙ

ΑΝΘΗ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ STERILISÉES

ΑΝΘΟΔΕΣΜΑΙ, ΚΑΝΙΣΤΡΑ ΔΙΑ ΓΑΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΙ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΙ

ΣΤΟΛΙΣΜΟΙ οικιών, αίθουσῶν, τραπεζῶν κλπ. Διά ΓΑΜΟΥΣ, ΕΟΡΤΑΣ, ΚΗΔΕΙΑΣ

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΑΝΘΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΖΑΡΔΙΝΙΕΡΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΝΩΝ, ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ

Η ΘΑΝΑΤΟΥΣΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΖΩΗΣ
ΕΑΡΑ Ή ΑΘΗΝΗΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ ΔΡΑΧΜ
2,000,000.